

Rom

1 I asēta, Yesu Kerisoné kutó diratere whi Pol-né dapó. Kótóné ama fo wisi yó maté kwęyópóló, a beterepaae ape yóló, e *aposel* whi sóró beteralepó.

2 Yesu Keriso a waai teópatei, Kótóné kóló whjrapené so whi tao saaire fo wisi waalopóló, yóló mulale fo ama kae muló betere *buk-mó* asęyóló mulélipakalepó. Ai fota me kae mei, Kótóné ama naalemamó erapó.

3-4 A mo tiki daaleteita, ti Depit-né deté wale whjné deyaleteiné erapó. Mo kae beterótú betere Dei Kepe Wisiné a Kótóné Naalema mo doasi fotokó bole whipóló so whi feané kisipa yópóló hąkearaleteita, a sukaletei momó kepaayale alané eralepó. A me kae mei, dą teteróló kaae tare whi Yesu Kerisotórótípó.

5 Yesuné ama doi doasi muópóló, Kótóné apaae matepa amamo hamokoróló dąpaae *aposel* kutó melalepó. Atéyaleteita, Juda meire fake so whi fea Yesu Keriso beterepaae wóló, apaae kisipa tiki tiróló ama fo aqmó sukóló beterópóló, ai fo yó maté kwęyae yóló, dą sóró beteralepó.

6 Diąkélé Yesu Kerisoné a beterepaae ape yóló, ama fake so whjtamo touró betereteiné mo ama so whjtóró beterapó.

Pol Rom-paae faai yale fo

7 Yalo i dere asēta, Rom bemó betó mole Kótóné yaala sókó furaalu a beterepaae ape yóló, sóró kae beteró betere so whipaae dapó. Térapa, dąné Aya Kótóró Tale Yesu Kerisotamoné hamokoróló

tao sere alaró hosaa muni deyóló mo dua betere alatamo, dią feapaae erópóló yae.

8 Yálo folosóró dere fo i ape. Dią Talepaae tué tiki tiró beterapóló, i hae kwiamó betó mole so whjné deté fupa yálo wosalepó. Dią fea atéró betepa, ę Yesu Keriso tuamó bitu, ę teteróló kaae tare Kótópaae mo kée du beterapó.

9 Kótóné ala eróturaalu, yálo hosaa tuamó doasi keteké buóló, ama naalemané fo wisi so whí feané wosópóló i yó mótu betere ape. Ai Kótóné keletómó, betere dokó yálo dią kisipa keteréni, diámó moma hágé eró taretei ama mo kisiparapó.

10 Atéró moma deté wou beteretei, mió mo dokonóturaalu ę dią beterepaae wópóló, Kótóné ama tü aleraai kisipa mupa, ti ai ala mo erópóló du beterapó.

11 Dëi Kepe Wisiné ę tuapaae hamokoróló erale ala wisi dią fotokó buóló beterópóló, yálomo dią melaai ę dią beterepaae mo wonée du beterapó.

12 Ę dią beterepaae wonée du betereteita, hágé meipó. Diaaq Talepaae kisipa tiki tiró betere alané ę keteké bulóo, yálo kisipa tiki tiró betere alané diákélé keteké bulóo yaai kisipa mutu waai dapó.

13 Ne norape-ó, yálo i dere fo dijané kisipa yaasepóló diriyóló wosae. Ę mepaae Juda meire fake tuapaae fóló, Kótóné ala eróló du olerótú yale kaae, dią tuapaaekélé ai ala eraai kisipa mutu wonée du beteretei mepaae alané sesé deté wóló, miókélé ai alatóró hágé du beterapó.

14 Ęta, Krik fo bole whjró kae be fo bole whjtamokélé, skul yóló doasi kisipa sere whjró skul ini mo hágé betere whjtamopaaekélé i fo wisi yó matere ala Talené ępaae dirae yóló melale kutó

ereteiné taaréni, feapaae mo eraai doasi keteké bulapó.

¹⁵ Atére betené, dią Rom bemó betó mole so whipaaekélé kale fo wisi yó matere ala ę wini, halaainé yó melaai mo doasi keteké bulapó.

¹⁶ Ti ai fo wisi tuqmota, Kótóné ama fotokó boleteiné ai fo wosóló tué tiki tiró betere so whj fea aluyaqsóró, tao saaire fopóló kisipa mutu, ę wini halaainé yó mótu beterapó. Ai fo wisi folosóró Juda fake so whipaae yó melóló, nalo ti Juda meire fake so whipaae i yó mótu betere ape.

¹⁷ I fo wisinéta, Kótóné keletómó mo donoi so whj beteratere ala i ape yóló, hakearóló yó mótu beterapó. Ti ai donoi alata, kaae sóró deté fóló kemene folepaaekélé me alané sumitei, kisipa tiki tiratere alané betä sua dapó. Ti aita, asémó ere fo kaaepó. “Mo donoi so whjta, kisipa tiratere alanétóró bitiré faalopó,” erapó.

Kótó fopaae butu erótú betere ala

¹⁸ Tépatei, i haemó betó mole so whjné Kótó betere kisiparutei, bitini nisiyóló ama fo wosaalo hóróló, kae kae du betere dowi alané kale bete mole mo fo wisi aluróló husirótú beterapó. Atétu betepa Kótó hepen bemó bitu, ai dowi alatamo fopaae boletei so whj feané kolópóló, hakearótú beterapó.

¹⁹ Ti ama ai fopaae butere alata hale mei, Kótó ą etei kaae Tale beterapóló so whjné kisipa yópóló, amatei ą hakearóló yó mótu betalepó.

²⁰ Mo take Kótóné i haeró yó mole əla əlatamo kaarale alimó kaae sóró bitiré wale so whjnékélé, mió i alimó betó mole so whjnékélé, Kótó ą tuqmó

ere ala kelené kelenénipó. Tépatei, ama aleyóló muló betere ɔla ɔla kilituraalu, i ere ɔla ɔla feata, mo ti betere Kótóné doasi fotokçoné alerapóló kisiparapó. Atére betené fo tokótamo yóló taletere alimó, Kótópaae ya betere kisipa iniru yalepóló, ama kisipa felératere fokélé mo yaalomeipó.

21 Ti noatepae, Kótó atimané kisipa irutei, Talepóló ama doi doasi muópóló hale horatere ala ó mo kée dere fokélé dua inipó. Téturaalu, atimané mole tué tikikélé okoko iru, hosaakélé mo tóru yóló diliki yó falepó.

22 Ti atimanétei däta, tué tiki fosó fosó yóló dotoróę fale whjape beterapó du betepatei, atima okokoi whj alée fóló beterepó.

23 Atéru, sukókélé ini, ama kae ere dę wisinaale fäane Kótó betepatei, kelené kilinipóló taalóturaalu, kelené keletere ɔla ɔlatei, Kótó suróló whjné naasené aletua yalepó. Ti ai aletua dere ɔlata, whj ó ba, na, hupu, wuli, aita sukutua dere ɔlarapetei suróló aleóló aso daaróló, atimané Kótópóló momatua yalepó.

24 Atétu betale betené atima hosaa tuämó ekèle yóló du betere dowi ala mo ti fakeyóló so ó whj hamomatamotei nópu nokole ala du betepa, Kótóné sesé ini, mo ti deté fu beterópóló taaralepó. Atétepa, häle deté fu betale mo sonaalei dowi alané atima tikitei folokoleróló, u doräle i doräle du betalepó.

25 Atéturaalu, Kótóné mo fo wisi taaróló, kapala fotei tao tawalepó. ɔla ɔla fea aleyóló muló betere Tale betepatei ą aqmó sukóló bitini, ama aleyóló muló betere ɔla suka, kósupó, hupu, na, hasi, ni atimané talepóló aqmó sukóló bitu, ai ɔla ɔlané

hękesere ala eróló momatu betalepó. Ai qla qla feata, Kótóné aleóló muló betereteiné ama doi betä hale sóró horóló, mo kée fo du betenérapó.

26 Atima atei ala hale du betepa, mepaae mo sonaalei dowi alakélé ekèle yóló hale deté fu beterópoló, Kótóné seséni taaralepó. Sorape atima whjtamo dere ala taaróló, so hamomatamotei dowi ala du betalepó.

27 Soné ai dere ala kaae, whjrapenékélé sotamo dere ala taaróló, whj hamomatamotei yaaire dowi ala atimané hosaa tuqmó si kaae dukuraalu, ekèle yóló du betalepó. Whjné yópoló Kótóné muló betere donoi tū mupatei taaróló, whj hamomatamotei sonaalei ala du betaleteimó, Kótóné matere dowi kwia atimané tikimótóró su betalepó.

28 Ai ala tómó, Kótó ą etei kaae Tale beterapó tué ini, hale qla nisiyóló taae faraleteiné atima mo okokoi tué mulóló, ené inire ala hqko deté fu beterópoló taaralepó.

29 Atétepa, du betale dowi ala atima tuqmó fayóló şraletei i ape. Donoi ala ini, hqko dere alakélé, so nöpu nokole alakélé, qla qla mo dekéró senée dere alakélé, mepaae dere sonaalei dowi alakélé, hale yó tarepó. Téturaalu, mepaae whjné mole wisi wisi qla ó du betere alakó enée yóló dei tué mutereteikélé, whj dele alakélé, hqle sere alakélé, whj dilikitere alakélé, me whipaae dei kisipa mutere alakélé, betere dokq hale yó tarepó.

30 Tétu me whj kikiti eratere fokélé, mo hakeamó yóló sininatere fokélé, Kótó hóróló bóe dele alakélé, fo wosóló aqmó bitini, dowqae fole alakélé, nene duraalu bopé faketere alakélé, me whjné amatei ą doi sóró horatere alakélé, hale du

beterapó. Aita atimané tuénétei kae kae dowi ala kaaróo, hama alimané dere fokélé woseni dowäae fóo, duraalu dapo.

³¹ Tétu, wisi tué mutere alakélé, kisipa tiki tiratere alakélé, yaala sókó fole alakélé, kölené sukutere alakélé, atima tuämó mo munipó.

³² Kótóné ama mo donotóró taleturaalu, atei kaae ala du betere so whjita, mo ti sukópóló dae ere fo atimané tué irutei, dowi ala häle yó tawóo, atei kaae ala du betepa mepaae whjiné kilitu, ai alata mo wisirapa yae yóo du beterapó.

2

Kótóné fo tokóló mo donotóró taletere ala

¹ Atérapa, dią mepaae so whjiné du betere ala taleyóló só derótú betere so whj-ó, fo tokóló taletere suksamó dią häsökó faai kisipa mutu, me fo tokó matere alakélé mo yaalomeipó. Ti noatepae, atima du betere ala kaae diaaökélé du betereteiné, atima só deróturaalu diąkélé ai só derótú betere ape.

² Ai ala du betere so whjita, Kótóné häle hoko taleyóló só deréni, atimané mo yale ala Kótóné mo donotóró taletu beteretei dạné kisiparapó.

³ Dią mo whjiné mené dere ala taleyóló só derótú betere-a, atimané ai dere ala kaae diaaökélé du betepa, Kótóné mo donotóró taletere tuämó diąkélé häsökó faalopóló de?

⁴ Meta, Tale ą mo wisi alatóró erótú betere Kótó bitu, dią häsökó fóló dowi ala depa kwia hapale tokó meni yóo, dią tü wisipaae fópóló kaae taté fóo, du betere ala dią kisipani, häle qla kaae aqroló

faletu betere? Ata wisi alamaaté erótú betere Tale ereteiné, dią dowi ala taaróló tų wisipaae fópóló, kaae taté fu betere ala diaaq kisipa ini airapó?

5 Tépatei diaaq hosaa tåru, dowqae fóló dowi ala hale yó taremó Kótó ą fopaae butu, kwia melaaire ala diaaqtei betapaae yóló muté ai hutu betere ape. Atéró kwia matere alata, ama mo donoyóló taletere ala hakearaterere be démó yaalopó.

6 Kótóné asémó i fo erapó.

“Betä betä so whj atimané yale alamó Kótóné kwia mo donotóró melatepa saalopó,” erapó.

7 Mepaae so whjné wisi alatóró hale yó taru, Kótóné ama kae ere dę wisinaalekélé, wisi doi muuaire alakélé, ątamo betamó betó tawaaire alakélé, senée yóló wóputu betere so whjpaae Kótóné mo ti betere bete melaalo ai ape.

8 Téretei, mepaae so whj kale mo fo wisi wosóló aomó bitini, atimatei hékese yaaire dowi ala sya fóló, du betere so whjtamo Kótó ą fopaae butu, kwia melaalo ai ape.

9 Atéturaalu, dowi alatóró du betere so whj fea dei fomaake kisipa muópóló, Kótóné sek̄ei ala folosóró Juda fake so whjpaae eróo, nalo ti Juda meire fakepaae eróo, yaalopó.

10 Téyalotei, wisi ala du betere so whjpaae ti Kótóné ama kae ere dę wisinaalekélé, wisi doi muuaire alakélé, hosaa muni deyóló dua betere alakélé melaalopó. Ai alata, folosóró Juda fake so whjpaae melóló, nalo ti Juda meire fakepaae melaalo ai ape.

11 Ti noatepae, Kótó ąta me fake so whjpaae wisi ala eróo, me fakepaaemo dowi ala eróo dumi, mo

betə kaae alatóró erótua dapó.

12 Mepaae so whị Kótóné ama tukóló muló betere fo tué inipatei, dowi ala du betepa, ti ai tukóló muló betere fo hález mupatei, Talené atima só deróló mo ti aluraalopó. Atétere kaae, mepaae so whị fea Kótóné ama tukóló muló betere fo tué irutei, dowi ala du betepa, ti ai tukóló muló betere fonétei só deraalo ai ape.

13 Ti noatepae, Kótóné ama tukóló muló betere fo hález wosetu betere so whipaae mo donoi so whípó yaalomeitei, sya fóló erótua betere so whipaae ti mo donoi so whípó enérapó.

14 I dere fota mo dapó. Juda meire fake so whipaae kale tukóló muló betere fo mené dosqayóló yó meni, atima koleaanétei ita wisi alapó, ita dowi alapóló tuépa, ti Kótóné ama tukóló muló betere foné eraaire ala atimané hosaa tuámó aséretei hálezearatapó.

15 Atéturaalu, atimané me dowi ala depa, ti hosaa tuámó atimatei só deróo, me sukamó yale ala tuénétei talerálemó, me ala yale kisipa munitepa, ti atima só derénipó kisipa muóo, dua dapó. Atétere alané Kótóné i ala yae, i ala yaçse ere fo atima hosaa tuámó aséretei hálezearatapó.

16 Ti ai alata, Kótóné so whị feané hosaa tuámó hiróló mole alarape taletere be démótóró Kótóné Yesu Kerisopaae tale yae depa, amamo tale yaalopó. Kale fo wisi yálo yó móituraalu me fo kae dumi, ai fotóró yó mótu beterapó.

Kótóné tukóló muló betere fo Juda fake atimanékélé tikitua dapó

17 Térapa, diaj Juda fake so whi-ó, yało i dere fo mo wosae. Diaaq kisipané diaتا, Juda fake bitu, kale tukóló muló betere fopaae tué tiki tiróló, Kótótamo fulumu yóló betamó betere so whipóló bopé faketu bitu de?

18 Kale tukóló muló betere fo tuämó mo bete mole foró doasi kisipare alatamo diaaq diriyóló kisipa sóró, Kótóné ama yaai kisipa mole ala betekélé sumó tuéruraalu, kae kae ala fea taleyóló, mo bete alata i ape du betere?

19-20 Ti diaj feata, Kótóné tukóló muló betere fo tuämó bete mole alarape fea bulapóló kisipa mutu, kele dilikire whirape əlisóró fóló tü yó meloo, diliki tuämó betere so whi demó beterópóló deroó, okokoi kisipa mole so whi donoratere ala yóo, keteirape yó matere whi betoo erapó du bitu de?

21 Ti diajné ai yó mótu betere fo-a, diaaqkélé sya fóló du bituraalu de? Diajné mepaae so whi ma duraalu, olémi naçse du betere-a, diakélé olémi nukumié?

22 Diaaq mepaae so whi ma fo duraalu, nópu naçse du betere-a, diakélé nópu nukumipóló de? Diaj kapala kótópaae moma yaai aleale qla hórótua betere so whi-ó du betere-a, diaj momatere bemó muó mole qla olémi sinituraalu de?

23 Diaj kale tukóló muló betere fo tuérapóló bopé faketu betere so whi-ó, diaaq ai ere fotei tukóló, Kótóné doi folokoleróló dorótumié?

24 Diaaq du betere alata, aşemó i ere fo kaaepó. “Diaaq du betere alané Juda meire fake so whi tuämó Kótóné doi wisi mo ti doró beterapó,” erapó.

25 Kale tukóló muló betere fo sya fóló erótú bitutamo, tiki sekaę tukóló sirótú betepa, ti bete mulapó. Téni, kale tukóló muló betere fo sya feni tikitú betepa, ti tiki sekaę tikinire whj aqrapó.

26 Téretei, mepaae tiki sekaę tikinire whjné kale tukóló muló betere fotamo sya fóló erótú betepa, ti tiki sekaę tikire whjné dere ala kaae yaalo meipóló de?

27 Atérapa, diaq tiki sekaę tukoo, kale tukóló muló betere fokélé tué yóo irutei, ai fo tikitú betepa, ti tiki sekaę tikinirutei kale tukóló muló betere fo sya fóló erótú betere whjrapené diaq só deraalo ai ape.

28 Mepaae Juda fake whj hale tó tikiné maaté data, Juda fakepó du betepa, ti ai whj q mo Juda fake whj meipó. Ti mo tó tiki sekaę tikitú betere alata, me bete munipó.

29 Mepaae whj detamo ama hosaa tuqmó Juda whj betepa, ti q mo Juda whj ai ape. Asémó ere fo maaté sya fóló mo siriró betepa, aita bete ala meipó. Dëi Kepe Wisiné hosaa tuqmó siriró betere whjta, mo siri eró beterapó. Atei kaae whj doi sóró horatere alata mo whjné dumí, kótóné betq q sóró horótú beterapó. Kótóné betq q sóró horótú beterapó.

3

Mepaae alané Kótóné eró tare wisi ala aluranénipó

1 Térapa, Juda fake kolósu, Juda meire fake kolósu depa, noa wisi alané Juda meire teraae fale? Ó

atima tiki sekaę tikitere ala tuämó noa ke wisikó bule?

² Aita mo kae kae ala fea atimapaae meló betereteiné teraae falapó. Ti folosóró meló betere topo ala i ape. Kótóné mo ama fotóró atimapaae wisiyóló kaae tawae yóló, melóló atima sóró beteralepó.

³ Ti mepaae Juda fake so whj̄ ąpaae tué tiki tirénitere betené noa ala yaaloé? Ai dere alané Kótóné ama so whj̄paae eró tare wisi ala doróló aluranére?

⁴ Mo meipó. So whj̄ feané dere ala taletepa, kapala fo bupatei, Kótó ą betą mo fotóró bulapó. Aita, asémó i ere fo kaaepó.

“Nao dere fokélé mo donotóró yóo,

fo tokóló taletere alakélé, nao kisipa mole ala sya furaalu mo donotóró dapó yóo, yópóló yae,” erapó.

⁵ Däne hóko du betere dowi alané Kótóné mo donoi ala so whjné kolópóló hąkearatepa, däne noa fo enére? Däne du betere alamó Kótó ą fopaae buturaalu kwia matepa, hóko ala dapó yaaloé? Ti atei kaae mutere tuéta, mo whjné mole tuépóló i dere ape.

⁶ Kótó ąta, hóko ala dumipó. Atei kaae ala wuásóró, ti i haemó betó mole so whj̄ featamo netéró fo tokóló tale uęé?

⁷ Mepaae so ó whjné etei kaae fo enérapó. “Yało kapala ala du betepa, ti Kótóné ama bete mole alaró mo kae ere dę wisinaaletamo hąkearóló, mo ti fakerótú beterapó. Atétu betepatei, noatepamo Kótóné ę dowi ala dere whj̄póló, só derótú betere?” enérapó.

8 I dere fotamo mopa, ti etei kaae fo enérapó. “Wisi ala sókó wópóló, dą dowi ala dekéró yaalopa sae!” Dąné atei kaae hoko fo du beterapóló, mepaae so whjné dą doi doróló erótú beterapó. Mepaae whjnékélé atei fo deté fupa wosalepó. Talené atei kaae so whj só derótú betere alata, mo donopó.

Donoi whj mo betqkélé bitinipó

9 Térapa, atei kaae dere forape woseturaalu, dą noa kisipa munére? Kótóné dą Juda fake wisiyóló kilituraalu, Juda meire fake siwyóló tao sumipóló kisipa mute? Ai ala mo dumipó. Dą Juda fakekélé, Juda meire fakekélé, fea betq alatóró erezteiné dowi alané dokóló muló beterapó.

10 Aita, asémó ere fo kaaepó.
“Donoi ala dere whj mo betqkélé bitinipó.

11 Mo betq whjnékélé etei kaae Kótó beterapó kisipa muóo, mo betq whjnékélé Kótó kelaii dapóló keteké buóló kekóo, mo dumipó.

12 So whj mo fea tū wisi taaróló kópaae fóló, atima feané du betere ala bete muni, mo ti doyó falapó.
Wisi ala dere whj mo betqkélé bitinipó. Mo meipó,”

13 “Atimané du betere fota, whj dou tukjtepa dei kelaas sókó woutere kaae yóo, atimané dere fokélé whj dilikóló kapala fotóró yóo, atimané kólómó du betere fokélé, whj tukó nóló sukunatere dowi fę bole wuliné whj dóló sukunótú dere kaae, yóo du beterapó,”

14 “Atimané me whị yóló sininóló só deratere foró,
whị häkesçaratere fotamo atima tuämó
fəanuraalu, häle yótóró tarapó,”

15-17 “Atima whị daai keteké buóló kekepatamo
furaalu, bekélé, ola əlakélé fea doróo, so
whikélé susupuróo yóló fi tikimó, nalo
wale whjiné atima kaketu betepa kelaalo ai
ape. Atéturaalu, hosaa muni deyóló mo dua
betere ala atima mo kisipanipó.”

18 “Ai so whị atimané du betere alamó, Kótóné
kwia melaałopóló witere alakélé mo du-
mipó,” erapó.

19 Kale tukóló muló betere fota, häle
whirapepaae dumitei, ai fo aqmó sukóló betere
so whipaae dapóló kisipa mutapó. Atére betené i
haemó betó mole so whị feané yale ala betakélé
häskó feni, mo donotóró taletere sukmó, dñé
yale dowi alamó däpaae wosetepa, me fokó hiréni,
mo dono dapó fo betä enérapó. Téturaalu, mo
betä whjnékélé atei ala inipóló, Kótópaae me tokó
matere fokélé mo enénipó.

20 Atéreteiné Kótóné mo betä whipaaekélé,
yatá kale tukóló muló betere fo wisiyóló erótú
betaleteiné donoi ala du betale whipó fo mo
yaalomeipó. Ti ai tukóló muló betere fonéta, dä
fea dowi ala dere so whjtóró beterapó kisipa
muópóló, däpaae häkearóló yó mótu beterapó.

Tué tiki tiratere alané donoi so whị beteratapó

21 Tépatei, Kótóné tukóló muló betere fo mupatei,
mió ama so whị donoratere ala häkearó betepa
kelerapó. Ai ala yaalopóló, kale tukóló muló
betere foró kóló whirapetamoné asémó erapó.

22-24 Ti Juda fake ó kae fakekélé me ala kae inipó. Dä fea dowi ala yó tareteiné Kótóné ama ere dë wisinaale mo yaqarapó. Atépatei, dä fea Kótóné hamokoróló häle tao sere alané donoi so whj beteralepó. Ai tao sere alata, Yesu Kerisoné ama betere bete melóló, dä dupuró beterapó.

25 Ti Kótóné Yesu sukópóló meló betere alata, so whjtamo fopaae bole ala kemeróturaalu erapó. A atéró sukale ala mopóló tué tiki tiratere so whjtamo Kótóné fopaae butere ala momó kae yaqsóró, mo ti kemeró beterapó. Ai ala ereteita häle mei, ama donoi ala so whj feané kolópóló, häkearóturaalu yalepó. Ti noatepae, take bitiré wale so whjné du betale dowi alamó, kwia hapale tokó meni, dua kaae taté fu betalepó.

26 Ama ai ala yaleteita, mió i alimó betere so whjné ama donoyóló taletere ala kilitu, a mo donoi Tale betoo, Yesupaae kisipa tiratere so whj donoratere Tale betoo ere ala kisipa yópóló häkearalepó.

27 Térapa, so whj feané häle bopé fake dere alata, noa wisi ala yale tikimó bopé fake yaaloé? Noa ala sya feleteiné bopé faketere ala hepée faraleé? Aita, Kótóné tukóló muló betere fo sya fele alané ini, Kótópaae betä tué tiki tiraleteiné yalepó.

28 Ti noatepae, däne kutirimó muló bitu eró tare mo bete mole ala betä i ape. Kótóné mepaae so whjpaae diä donoi so whjpó dere fota, kale tukóló muló betere fo sya fóló erótú beteremó dumipó. Tétumitei, Kótó ąpaae kisipa tiki tiratere alamó betä dąpaae mo donoi so whjpó enérapó.

29 Ti Kótóta, Juda fake so whj maaté teteróló kaae

taru, Juda meire fake so whị kaae tanipóló kisipa mute? Meipó. Åta, Juda meire fake so whịkélé fea teteróló kaae tare Kótó beterapó.

30 Ti noatepae, tiki sekaę tikire whịrō tикинire whịtamo wusuró betä kaae tué tiki tiró betepa kilitu, atima fea ama so whị beterópóló, ai betä Kótónétóró donoróló, beterótú beterapó.

31 Tué tiki tiraе yóló dạné yó mótu betere foné Kótóné tukóló muló betere fo bete munire qla aqrotú betere? Mo meipó. Ti ai tukóló muló betere fokélé mo bete mulapóló, dạné du beterapó.

4

Abraham kisipa tiró betepa donoi whịpó erapó

1 I yale fomó, dą Juda fakené noutere Abraham-paae Kótóné noa ala eratepa ama kolóló kisipa salepóló dạné noa fo yaaloé?

2 Motamo Abraham-né du betale wisi ala kolóló, Kótóné ąpaae mo donoi whịpó uąsóró, ti ą bopé faketere ala uąpó. Tépatei, whị betanékélé Kótóné keletómó bopé fake dere ala mo enénipó.

3 Ti *buk-mó* noa fo aseyóló muló betere?
“Kótóné Abraham-paae i ala eraalopóló mulale fo wosóló, ama mopóló tué tiki tirale ala Kótóné kilituraalu, ąpaae me alakélé muni, mo donoi whịpó” erapó.

4 Betä whị mené kutó dirateremó matere duputa, koleyóló hale mórumitei, ama diale kutómó matapó.

5 Ti mo whịnéta ai ala dua deretei, me whịnē ąpaae mo donoi whịpó yópóló kisipa mutu, me wisi ala ini, dowi ala dere so whị donoratere

Kótópaae tué tiki tiratere kilitu, ai whjné ama dowi ala kwia tokóló aluróló, mo donoi whjpó dua dapó.

6 I dere fo kaae, Depit-nékélé aserapó. Me whjné ama ditere kutó kolóló dumi, Kótóné mo donoi whjpó dere fo wosetu, ą hajné sukutu beterapó. Ai ere fo i ape.

7 “Mepaae whjné Kótóné fo tikitu beteremó, melaaí yale kwia hale kemeróo, atimané mepaae dowi alakélé Talené ama husuróo, ere whjrapeta, mo hajné sukutu beterapó.

8 Mepaae whjné ama yale dowi alamó Talené kwia mo melókélé yaalomeipó, dere fo wosetere whj ą hajné sukutu beterapó,” erapó.

9 Mepaae whj Talené wisiralepóló hajné sukutere alata, tiki sekaę tikire whjpaae maaté eróturaalu, tикиnire whjpaae eranénipóló kisipa mute? Mo meipó. Ai fake tamo wusurópaae betä kaae alatóró eraalo ai ape. Ti dñé noa fo yó maté waleé? Abraham-né Talepaae tué tiki tiratepa kilituraalu, ąpaae me alakélé muni, mo donoi whjpó yalepó.

10 Ąpaae ai fo eretei-a, tiki sekaę tikire whj betepa yalepé, tikaai hale betepa yaleé? Aita, tiki sekaę tukóló betepa ini, tikaipa yalepó.

11 Mo take Abraham ą tiki sekaę tikaapatei, Kótópaae tué tiki tiró betere kilitu, ąpaae mo donoi whjpó erapó. Até itikimó, nalo ama tiki sekaę tukóló sirirélipakalepó. Aita, ą mo donoi whjpó ere fo mo erapó yópóló, dale muló beterapó. Abraham ą ai ala ereteiné mepaae tiki sekaę tикиnirutei Kótópaae tué tiki tiró betere so whjné aya beterapó. Ą atéreteita hale meipó. Atimané tué tiki tiró

betere ala Kótóné kilitu, mo donoi so whípó yópóló erapó.

¹² Ti Abraham ḥata, tiki sekaę tikire whírapené ayakélé beterapó. Ai ala maaté mei, ḥa tiki sekaę tikaapatei, tué tiki tirale ala sya fu betere so whíné ayakélé beterapó.

¹³ Kótóné Abraham-paae duraalu, “Yaró naao naalené deté faaire naaletamomó i hae tiki mo turó melalopóló,” yóló munélipakalepó. Ai alata, Kótóné tukóló mulale fo sya fóló eraleteiné sini, Talepaae tué tiki tiratepa donoi whípó yale alané salepó.

¹⁴ Ti noatepae, tukóló muló betere fopaae kisipa tiratere so whíné ama eraalopó yóló mulale olatamo supa, ti tué tiki tiratere ala ke buni yóo, Talené ama eraalopó yóló muló betere fokélé bete muni yóo, ere aqratapó.

¹⁵ Ti noatepae, mepaae so whíné kale tukóló muló betere fo sya fu bitutei, tukóló dowi ala depa, Kótó ḥa fopaae buturaalu, kwia mótsua dapó. Ai tukóló muló betere fo kisipa inire whírapené ai fo tikitepa, ti kale fo tikitapó fo dumipó.

¹⁶ Atérapa, Kótóné ama eraalopó yóló mulale fo dokonóló eratere alata, Kótó ḥapaae kisipa tiratere so whíné ama hamokoróló hale tao sere ala sópóló mótsua dapó. Ti ama eraalopó yóló mulale fo dokonóturaalu, Abraham-né deté faaire naale senaalepaae erópóló yalepó. Ti Abraham-né naale senaaleta de maaté? Aita, kale tukóló muló betere fo kaae tawae yóló, melale fakepaae maaté eraalomeitei, Abraham-né tué tiki tirale ala sya fu betere so whípaaekélé eraalopó. Ti ḥata, da tué tiki tiró betere so whíné ayapó.

17 Aita, i asere fo kaaepó. “Yalo ya haemó betóló fale kae kae tiki daae mole so whi feané aya beteratapó,” Ti ata, ama kisipa tirale Kótóné keletómó dáné aya beterapó. Ai Kótota, sukale so whi momó kepaaróo, me ala yaai teópatei, mo erapó dere Tale betoo erapó.

18 Kótóné Abraham-paae eraalopó yale ala erraire aopa meitei, mo eraalopóló Talepaae kisipa tiki tiraleteiné, kae kae tiki daale so whiné aya alée felepó. Ti ai alata, Talené ąpaae duraalu, “Ó sapaee kese horóló hore dosayae. Nao deté faaire naale senaaleta, ai ere ala kaaetóró yaalopó,” yale fo mo dokonalepó.

19-20 Abraham ą 100 ba fo betóló kemeyaleteiné mo ti otene yóo, soma Serakélé sere yóo erepó. Atéru, naale senaale deyaaire fotokó mo buni, atimaamo otereró seretamo betere ala diriyóló tuépatei, Talené ąpaae eraalopó yale fo mo eraalopé neyàlorópóló býoló haepaae derepéní, mo eraalopóló keteké buóló tué tiki mo ti tiró bitu, Kótóné doi hale horótú betalepó.

21 Aita hale mei, Kótóné eraalopó yóló mulale fo ama fotokoné mo súmó eranérapóló kisipa mutu, ama tué tiki tiratere ala mo ti fotokó bualepó.

22 Atéreteiné Kótóné ąpaae “Ya mo donoi whi aleróló beteratapó,” erapó.

23-24 Atéró donoi whipó ere fota, Abraham ą maaté tao sóró wisirótú initei, dą nalo betaaire so whjkélé wisirótú erapó. Dą teteróló kaae tare whi Yesu ą mo ti sukaletei, momó kepaaróló beterale Kótópaae dą feané tué tiki tiratepa, ti dappaekélé donoi so whipó yaalo ai ape.

25 Ti dạné dowi ala tokóló aluraai Kótóné naalema dópóló meloo, dą me dowi alakélé muni, mo donoi so whipó yaairaalu, ą momó kepaaróló beteróo erapó.

5

Hosaa muni deyóló hajné sukqaire ala

1 Atéreteiné dą Yesu Kerisopaae tué tiki tiró betepa, Kótóné däpaae me alakélé muni, mo donoi so whipó erapó. Atérené mió dą teteróló kaae tare whi Yesu Kerisoné yale alané dáró Kótótamo bóe du betaletei kemeróló, hosaa muni deyóló dua beterapó.

2 Dą Yesupaae tué tiki tiró betepa, Kótóné hamokoróló häle tao sere ala däpaae erópóló, ama dą dapesó fóló, ai ala tuämó sóró beteró beterapó. Tépa, dą Kótóné ama kae ere dę wisinaale tuämó betaalopóló kisipa mutu, mo kée yóló hajtamo kaae tawóló i betere ape.

3 Nalo däpaae ai eraaitere ala maaté kelaai dumi, mió däpaae i erótú betere sekéi ala tuämó bitukélé, mo kée yóló hajtu beterapó. Ti ai sekéi alané dą haepaae só deréni, häle beletétóró fu betere alanétei hajtere ala kaarótú beterapó.

4 Atétere alané Talené ala eratere whi wisi beterótú beterapó. Atéró whi wisi bitu, take nalopaae Kótóné wisi ala eratepa kelaalopóló, dere haj kaaratapó.

5 Take nalopaae wisi ala kelaalopóló hajtamo kaae taté fu betaletei, sinipóló fomo kisipa muaalo meipó. Ti noatepae, Kótóné ama yaala sókó fole ala dạné hosaa tuäpaae tepeyóló fajanalepó.

Kótóné ama ai yaala sókó fole ala dạné tué dere teita, ama dámó melale Dei Kepe Wisiné eralepó.

⁶ I dere fo wosae. Dą Kótó tuéniru, dowi ala du betere so whị me ala yaaire fotokö bunipa, dą tao saairaalu mo dono be démótóró Yesu Keriso sukalepó.

⁷ Mepaae whị de mo donoi whị tao saai dapóló sukutere ala suka fea yó taní, betä betä sukamó maaté depa keletapó. Atétere kaae, mo donoi whị wisinaale tao saai dapóló, mepaae whị sukäairetei mo hapólurapó.

⁸ Tépatei, Kótóné ama dąpaae yaala sókó fole ala etéró hakearóló yó matapó. Dạné dowi ala hález yó tapa, ai yó tare dowi ala tokóló aluraairaalu, Yesu Keriso sukalepó.

⁹ A sukuturaalu, sókó fele sameané dą donoi so whị beteró betereteiné take nalo Kótó ą fopaae butu matere kwia dạné saqsóró, ama tao saaire ala yaalomeipóló de? Mo tao senérapó.

¹⁰ Take dąta Kótóné ama bóe whị beteretei, ama naalema sukuturaalu bóe firóló, betamó beteró beterapó. Mió ą kepaayóló betereteiné dákélé mo ti beterópóló, ama ai eró betere alané mo yaalomeipóló de?

¹¹ I fota, take nalo yaaire alamó maaté dumitei, mió dą teteróló kaae tare whị Yesu Kerisoné yale alané dąrō Kótótamo bóe fiyóló, betamó bitu, mo kée yóló hajné sukutu beterapó.

Adam-né ere ala tuqmó sukóo, Yesuné ere tuqmó kepaayóo erapó

¹² Térapa, betä whjné yale alané i haepaae dowi ala wópóló tü tukiyalepó. Atéyale dowi alané

sukutere ala kaaróló, so whị fea sukuté fu betalepó. Ti noatepae, so whị fea dowi alatóró du betaleteinépó.

¹³ Kale tukóló muló betere fo sókó waai teópa, ti dowi alapi i haemó moipakalepó. Ai tukóló muló betere fo sókó waaipa, so whịné du betere dowi ala Kótóné fea taleyóló dosanipó.

¹⁴ Atépatei, Adam betale alimó kaae sóró so whị sukuté wóló, Moses betale alimó betere so whịkélé fea sukutere alané teteróló kaae taru, hálezeké tukutétóró fu betalepó. Ti Kótóné yóló mulale fo Adam-né tukóló ere dowi ala kaae, ai so whịné initei, atimakélé mepaae dowi ala hálezeké deté fu betepa, sukutétóró fu betalepó. Ti Adam-né yale alata, nalo waaire whị betənē yaaire alatóró suróló erapó.

¹⁵ Tépatei, Talené hálezeké matere ala kolósu, ama fo tukóló yale dowi ala kolósu depa, mo betə kaae meipó. Téyaletei, Kótóné hamokoróló tao sere alaró betə whị Yesu Kerisoné hamokoróló hálezeké matere wisi alatamo, so whị feapaae mo turó suralepó. Atéyale alané folosóró yale ala mo teraae falapó.

¹⁶ Kale yale fo momó dapó. Kótóné hálezeké matepa sere alaró betə whịné yale dowi alamó sere sekəi alatamo betə kaae meipó. Betə whịné yale dowi alamótei, so whị fea taleyóló só deralepó. Atépatei, so whị feané fo tukóló yale dowi ala mo dekéró yó tapa, Kótóné hálezeké matere alané so whị feapaae dią me alakélé muni, mo donoi so whịpóló beteró beterapó.

¹⁷ Ti noatepae, betə whịné fo tukóló yale alamó sukutere ala ai whị tuámó sókó walepó.

Atéyaleteiné so whị feapaae sukutere ala tokó melóló, ai alané so whị fea teteróló kaae tarepó. Kótóné hamokoróló tao sere alaró hale matere donoi doitamo sere so whịta, ti betä whị Yesu Keriso tuqmó mo ti betere bete sóró teteróló kaae taté fu betaalopó. Atétu sukutere alané teteróló kaae taretei, mo ti bosenée falapó.

¹⁸ Atére betené betä whjné fo tukóló yale dowi alamó kwia móituraalu, so whị fea só deró beterapó. Atépatei, me whjné ti fo wosóló mo betä donoi ala wisinaale ereteiné so whị feapaae me ala muni, mo donoi so whjpóló, mo ti betere bete mótu beterapó.

¹⁹ Ti noatepae, kale yaqse yóló mulale fo betä whjné tukóló yale dowi alamó, so whị fea dowi ala yale whjtóró alée felepó. Atére kaae, betä whjné fo wosóló sya fele alané so whị fea me alakélé muni, mo donoi so whị bетeraalopó.

²⁰ Kale fo tukóló du betale dowi ala mo ti fakeyópóló, Talené ama mepaae folosóró melale fotamo touróló, kale tukóló muló betere fokélé melalepó. Téyalemó, dowi ala mo ti faketepa, ai ala aluraai Kótóné hale hamokoróló tao sere alakélé mo ti fakeralepó.

²¹ Aita hale meipó. So whị fea dowi alané teteróló kaae tapa sukuté fu yale kaae, mió dä teteróló kaae tare whị Yesu Keriso tuqmó betepa, Kótóné hamokoróló hale tao sere alané teteróló kaae taru, däpaae me alakélé muni, mo donoi so whjpóló, mo ti betere bete mótu betaai erapó.

6

Dä dowi alamó sukóló, Yesu tuqmó momó

kepaayóló beterapó

¹ Térapa, mió dạné noa fo yaaloé? Kótóné ama hamokoróló hale tao sere ala mo ti fake yópólópa, dą dowi ala hale yó tawae fo enére?

² Ai fo mo enénipó. Ti taketa dą dowi ala tuämó mo sukóló molepó. Atéreteiné ai ala tuämó dą momó kae netéró bitiré faaloé?

³ Ti dą fea węi tópuale alata, Yesu Keriso tuapaae doropóló, ą sukałe ala tuämó tópualepóló kisipa mutumié?

⁴ Ti dą atéró węi tópuale alata, ątamo betämó sukóló ą tuämó douralepó. Ti hale meipó. Alimané mo kae ere dę wisinaale tuämó bole fotokoné Yesu Keriso kepaarótú yale kaae, dąkélé kisi betere bete sóró ątamo betämó bitiré faairaalu yalepó.

⁵ Ti Yesu sukutu yale kaae dąkélé, ątamo sukutepa ti ą momó kepaatu yale kaae, dą feakélé kepaayóló betaalopó.

⁶ Ti noatepae, ai upulé ala du betale whıta, ątamo filipaa ni tómó oleróló daletei dạné kisiparapó. Atéyale beteta, dowi alané dą momó teteróló kaae tawaqsóró, tó tикиne dowi ala yaai bole fotokó kemerópóló, ątamo sukałepó.

⁷ Ti noatepae, mepaae sukutere whı ti dowi alané momó kae dokóló muni, teraae fóló hale beterapó.

⁸ Ti mió dą Yesu Kerisotamo betämó sukunapóló kisipa mutepa, ti ątamo betämó betaalopóló kisipa tiki tiró beterapó.

⁹ Ti noatepae, Yesu Keriso ą sukóló kepaayóló beteretei, momó kae sukałomeipó. Sukutere

alané ą teteróló kaae tawaaire sunire ala dñé kisiparapó.

10 A sukałe beteta, dowi alamó ąpaae erótú betale sek̄ei ala mo ti kemeraairaalu, betä félítóró sukałetei ą momó kae sukałomeipó. Atéró mió ą betereteita, Kótóné ala eraairaalu, beterapó.

11 A atétu yale kaae, dowi alané dią teteróló kaae tawaletei, mo ti kemeróló diąkélé sukóo, Yesu Keriso tuqmó bituraalu, Kótótamo mo betamó betóo, erapóló kutirimó muló betaе.

12 Térapa, diaaq mo tó tikiné ekęleyóló yae dere ala sya furaalu, du betere dowi alané dią teteróló kaae tawaqsóró yae.

13 Diaaq hó naase, ó tiki fea, tó tikiné ekęleyóló du betere dowi alapaae mulaqse. Ti diąta, mo sukałe wh̄itei momó kepaayóló beterapa, betä whjné ama fosói tó ó sepake me whjné kutó diyópóló mótu dere kaae, Kótóné ama eraai kisipa mole donoi ala wisinaale erópóló, diaaq hó naase, ó tikikélé mo turó Kótópaae melae.

14 Ti mióta, dią kale tukóló muló betere foné teteróló kaae tare aqmó bitini, Kótóné hale hamokoróló tao sere alané teteróló kaae tare aqmó beterapó. Téreteiné dowi alané dią momó kae teteróló kaae tanénipó.

Take dowi alané wae sóró beteretei, mió donoi alané kutó diratere wh̄i beterapó

15 Térapa, mió dñé noa fo yaaloé? Dąta, kale tukóló muló betere foné kaae tare aqmó bitini, Kótóné hamokoróló hale tao sere alané kaae tare aqmó beterapa, dowi alatóró deté fu betaalopó fo enére? Mo meipó.

16 Yą me teteróló kaae tare whị beterepaae fóló, ama dirae dere kutó naao dirótú betepa, ti yą ai whjné wae sóró kutó diratere whị beterapóló kisipa muae. Yatamo dowi alané wae sóró kutó diratere whị betepa, ti ai alatórō deté fóló, sukutere alapaae sókó faalopó. Yatamo Talené fo aqmó bitu, ai mo ala wisi sya fóló erótú betepa, ti donoi ala dere whị betaalopó.

17 Take dią dowi alané teteróló kaae tapa, ai dowi alané kutó deratere so whị betalepó. Atépa, diąpaae kale fo wisi yó móituraalu, i fonéta dią kaae tawaalopa, aqmó betae yóló yó maletei diąné wosalepó. Ai fo wisi diaaq hosaa tuamó muló bitu, ketekę buóló erótú betereteimó yalo Kótópaae mo kée enérapó.

18 Taketa, dią dowi alané dokóló muló beteretei, teraae faróló mió donoi alané wae sóró kutó diratere so whị ai betere ape.

19 Dią mo i hae whị bituraalu, yalo i yó mótu betere mo bete mole fo wisi dią diriyóló tué yaaire sunireteiné kisipa yaasepóló, mo whjné dere alapaae dó faróló i dapa wosae. Taketa, diąné hó naase dowi alapaae mulóló, ai alané wae sóró kutó diratere so whị bitu, dowi alatórō mo ti fakeraté fu betalepó. Atéu yale kaae, mió diąné hó naase ó tiki fea Kótópaae hale menóló, ama donoi alané wae sóró kutó diratere so whị betae. Atépa, ti Kótóné mo kae so whị beteraté fenérapó.

20 Take dią dowi alané wae sóró kutó dirótú betale sukmó, donoi alané teteróló kaae tare tuamó bitipó.

21 Mió i betere alímó haleturaalu, take diąné du betale ala kisipa fatepa, take yale ala tuamó me

noa wisi alakó bupa kelere? Take ai deté wale alané duputa, ti sukutere ala kaaró ai betere ape.

22 Taketa, dowi alané diaq dokóló muló beteretei teraae faróló, mió Kótóné ama kutó dirópoló wae sóró beteró betere so whí beterapó. Atéró Kótóné ama kae ere wisi ala tuamó bitiré fole duta, mo ti betó tawaaire bete sóró betaalopó.

23 Ti noatepae, dowi alané ama kutó diratere so whípaae matere duputa, sukutere alapó. Tépatei, dä teteróló kaae tare whí Yesu Keriso tuamó betepa, Kótóné mo ti betó tawaaire bete hamokoróló hale mótu beterapó.

7

So whítamo dokóló betere alapaae dófaróló dere fo

1 Norape-ó, yálo i dere fota, Kótóné tukóló muló betere fo kisipare whírapepaae dapó. Whí sukuni betepa, ti kale tukóló muló betere foné teteróló kaae tare aomó beterapó ere fo diaaq kisiparapó.

2 Betä suróló dere fo i ape. Whiné dokore so ama oma sukuni hale betepa, me whítamo dokaairetei fo mulapó. Ama omatamo sukóló wulia beteremó, me whiné dokotepa ti fo munipó.

3 Whiné dokore sotamo oma betepatei taaróló whí me kaetamo fupa, so whí feané ai so nópu nukulapó dua dapó. Tépatei, oma sukítikimó wulia me whítamo dokotepa, ti nópu nokole sopó enénipó. Ti noatepae, whiné dokore ala kemeyalepó.

4 Térapa norape-ó, soró whítamo dokoterepaae dó faróló yale fo bete i ape. Dä Yesu Keriso tuamó

betepa, a mo ti dóló sukunóturaalu, dákélé åtamо sukalepó. Ti aita hâle meipó. Folosóró kale tukóló muló betere foné dokaletei mo ti kemeróló, sukóló momó kepaayóló betere whjné dä dokóló, ni du wisi oletu dere kaae, dä tuämó wisi ala epa kilituraalu, Kótóné ama doi doasi mulópóló erapó.

⁵ Take dä tó tикиné teteróló kaae tawale alimó, kale tukóló muló betere fonétei tó tикиné ekeletere ala mo ti fakeyópóló, sesemeralepó. Atéró sese-meratepa du betale alané dä tuapaae olerale duta, ti sukutere alapó.

⁶ Take tukóló muló betere foné dä dokóló bitu, Talené ala eróturaalu, kale aşeyóló muló betere fo maaté sya fóló erótü betalepó. Take até dua yale alata, dä sukuturaalu mo ti kemeralepó. Mió kisi alata, ti Dëi Kepe Wisiné dä fotokö bulatepa, Talené ama ala erótü beterapó.

Dowi alané dä só deraai wóputu betere ala

⁷ Térapa, mió däné noa fo yaaloé? Kale tukóló muló betere fo-a, dowi alapó enére? Mo meipó. Ai tukóló muló betere foné épaae dowi ala i ape yóló yó meloluşameisóró, ti dowi ala kisipa uşameipó. Ti tukóló muló betere foné mené qla senée yóló au naçse fo uşameisóró, ti au nokoletei dowi alapóló tué muşameipó.

⁸ Ti ai tukóló muló betere foné tē mulatepa, dowi ala ę tuapaae sókó wóló, kae kae wisi wisi qla senée yóló au nokole ala kaaralepó. Ai fo sókó waaiipa, ti dowi ala sukóló mulu, so whüpaae me ala eraaire fotokö mo bunipó.

⁹ Kale tukóló muló betere fo sókó waaiipa, ę mo beterepó. Tépatei, kale yaçse yóló muló betere

fo sókó wóló, dowi ala sukóló mupatei, kepaaróló beteraleteiné ę dóló sukunalepó.

¹⁰ Kale yaqse yóló muló betere foné mo ti betere bete melaalo nisi yalemó, sukutere alatei ępaae eralepó.

¹¹ Kale yaqse yóló muló betere foné mulale témó dowi ala ę tuapaae sókó wóló, fotei dowi alané nópulu kaae tao sóró ę dilikóló dolóló sukunalepó.

¹² Atérené kale tukóló muló betere fota, me dowi alatamo hoseké ini yóo, kale yaqse ó yae ere fokélé doni, mo donoi ala wisipóló Kótóné ama kae tukóló muló erapó.

¹³ Ti kale tukóló muló betere fo wisi-a, sukutere ala alée fóló ę dóló sukunaleé? Mo meipó. Ténitei, dowi ala yálo tué yópóló, dowi alané kale wisi tao sóró, ę tuámó sukutere ala kaaralepó. Atétu dowi alata, mo dowi qlapóló so whjné kisipa yópóló, kale yaqse yóló muló betere foné hékearatapó.

¹⁴ Kale tukóló muló betere fota, Kótó ą mo kepetóró bituraalu, amatei tukóló muló beterapóló, dñé kisiparapó. Tépatei, ę mo hae whj beteraleteiné dowi alané wae sóró kutó diratere whj i beteró betere ape.

¹⁵ Yálo du betere ala yálo tei kisipanipó. Ti noatepae, enére wisi alamo yálo dumi, yaalo hóre alatei hóko du beterapó.

¹⁶ Ti yaalo hóre ala yálo du beteraleteiné kale tukóló muló betere fo kolósu, yálo du betere ala kolósu depa, mo wisirapóló kisipa mutapó.

¹⁷ Ti ai alata, yálo tei kekeme nóló dumi, dowi ala ę tuámó moleteiné du beterapó.

¹⁸ Atéru, wisi ala mo betákélé ę tuámó munipóló kisipa mutapó. Wisi ala ę tuámó munipó dere

fota, yálo mo tó tikimó wisi ala munipóló dapó. Ti noatepae, yálo kisipané wisi ala enépatei, yaaire mo sunipó.

¹⁹ Yálo yaai kisipa mole wisi alamó dumi, yaalo hóre dowi alatei yálo hágé yó tarapó.

²⁰ Téturaalu, yaalo hóre alatei du betepa, ti yálo kekeme nóló dumi, é tuamó mole dowi alané du beterapó.

²¹ Ti yálo du betere ala tuamó i ala epa kolóló kisiparapó. Yálo wisi ala yaai kisipa mutere sukamó, dowi alakélé é tuamó mupa kelerapó.

²² Ti noatepae, Kótóné tukóló muló betere fo kilituraalu, yálo tué tiki tuamó mo kée yóló hékesetu beterapó.

²³ Atépatei, yálo hó naase, tiki tuamó dowi alané ama kisipa mole ala erótú betepa kelerapó. Ai alané yálo tué tiki tuamó donoi alatamo bóe du beterapó. Atéturaalu, yálo hó naase, tiki tuamó yó tare dowi alané é dokóló *dipula* kaae, beteró beterapó.

²⁴ Yálo tikita, dowi alané i turukée fole ape! Yálo mo tó tikiné é sukutere alapaae siyóló só foletei, né tao saaloé?

²⁵ Ti dä teteróló kaae tare whí Yesu Keriso tuamó bitu, Kótóné épaae erótú betere alamó mo kée du beterapó.

Atétu betepatei, yálo tué tiki tuamó ti é Kótóné tukóló muló betere foné wae sóró kutó diratere whí betoo, tó tikita ti yálo yó tare dowi alané wae sóró kutó diratere whí betoo erapó.

8

Dëi Kepe Wisiné mo ti betere bete mótu beterapó

¹ Térapa, mió Yesu Keriso tuämó betere so whị Kótóné fo tokóló só deratere ala mo yaalomeipó.

² Ti noatepae, dowi alaró sukutere alatamo fotokoné ę dokó muló beterepó. Atéretei, Yesu Keriso tuämó betepa, mo ti betere bete matere Dei Kepe Wisi fotokoné ę teraae faróló, hale beteralepó.

³ Ti noatepae, kale tukóló muló betere foné dą tao saai yaletei, mo tó tикиné dere ala tuämó betereteiné tao saaire sunipó. Atépa, Kótóné ama naalematóró dowi ala du betale whị aoyóló sukópoló doteyalepó. Aita hale mei, so whjné yale dowi alamó melaai yale kwia tokóló aluraai yalepó. A atéró sukuturaalu, tó tikimó mole dowi ala ama só deroo, ai dowi alamó melaai yale kwiakélé ama tikimótei sóró aluroo yalepó.

⁴ Atéró só deraletei hale meipó. Tó tикиné yae dere ala sya feni, Dei Kepe Wisiné yae dere ala sya fu betere so whị dą tuapaae kale tukóló muló betere foné eraai du betale donoi ala eróló mo surópoló yalepó. Ai ala eró betere so whị dąta, ti dąné tó tикиné yae dere ala sumi, Dei Kepe Wisiné yae dere alatóró du beterapó.

⁵ Tó tикиné yae dere alatóró sya fu betere so whị atimané kisipa tikikélé, ti tó tикиné hękesere alapaaetóró muló beterapó. Tépatei, Dei Kepe Wisiné yae dere ala du betere so whị atimané tuę tikikélé, ti Dei Kepené yaai hękesere alapaaetóró muló beterapó.

⁶ Tó tикиné yaaitere ala maaté kisipa mutu betere so whjta, sukutere ala tuämó beterapó. Tépatei, Dei Kepe Wisiné yae dere ala tuę mutu betere so whị ti Kótótamo bóe fióló mo ti betere bete sóró hosaa muni deyóló mo dua beterapó.

7 Ti noatepae, tó tikiné ekélere ala yaai kisipa mutu betepa, ti Kótótamo bóe du beterapó. Atétere alané Kótóné tukóló muló betere fo aqmó bitini yóo, ai fo eraaire fotokökélé buni yóo, erapó.

8 Tó tikiné yae dere ala sya fu betere so whjné Kótó hékese yaaire ala mo eranénipó.

9 Tépatei, Kótóné Dei Kepe Wisi diaq tuamó betepa, tó tikiné yae dere ala sya fóló ini, Dei Kepe Wisiné yae dere ala sya fóló du beterapó. Mepaae whj de tuamó Yesu Kerisoné Dei Kepe Wisi bitinipa, ti Yesu Kerisoné so whj meipó.

10 Naaø mo tikita, dowi alané dóló sukunoo, naao kepe beteta, ti Kótóné donoratere alané kepaaróló beteroo, erapó.

11 Yesu Keriso kepaaróló beterale sekéné melale Dei Kepe Wisi diaq tuamó betepa, Kótóné Naalema kepaarótu yale kaae, ai Kepapaae diaq kepaaróló beterae depa, diaaq mo tó tikikélé kepaaróló, mo ti beterópóló yaalopó.

12 Térapa norape-ó, Kótóné da tao sóró eró betere wisi alamó dñémo apaae tokó melaaire kwia mulapó. Atéreteiné dñé tó tikiné ekélere alané noa alakó dñapaae eró betepa, dñémo ama erae dere ala sya fóló eraaloé? Até mo enénipó.

13 Ti noatepae, tó tikiné yae dere ala sya fupa, ti diaq mo sukqalopó. Tépatei, Dei Kepe Wisi fotokoné diaq tao supa, ti dijané tó tikiné yaaire dowi ala diaaq doló sukunatepa, ti diaq mo betaalopó.

14 Ti noatepae, Kótóné Dei Kepe Wisiné ałisóró fu betere so whjta, ti Kótóné ama naale senaaleteró beterapó.

15 Ti diaq matepa sale Kepeta, momó wae sóró

kutó diratere whí beteróló, wiratere Kepe meni, Kótóné ama naale senaaletóró aleróló beterótú betere Kepe matepa salepó. Ai Kepe Wisiné dą tao sóró i fo yae depa, dąné fo fakeyóló, “Apa-ó! Aya-ó!” du beterapó.

16 Ai Dei Kepe Wisi dąné kepetamo touyóló betämó bitu, dąta Kótóné ama naale senaaletóró beterapó du beterapó.

17 Mió dątamo ama naale senaale betepa, ti Kótóné ama eraalopó ere ala wisi dokonóturaalu, Yesu Kerisopaae materetei dąkélé saalopó. Take Kótóné ama kae ere dę wisinaale tuqmó dąkélé Yesu Kerisotamo betämó beterópóló, ą sekēi ala su yale kaae, mió dąkélé sekēi ala siré fu beterapó.

*Kótóné ere dę wisinaale tuqmó betaalopóló
hajtu betere ala*

18 Kótóné mo kae ere ala wisinaale dą tuąpaae hąkearóló, eratere ala kelaai dapóló kisipa mutu, mió dąpaae i erótú betere sekēi ala mo sawa ąla alerótú beterapó.

19 Aleyóló muló betere ąla ąla feané Kótóné ama naale senaale i ape yóló hąkearatere kelaai dapóló, hajtamo bitu, kele kele du beterapó.

20 Kótóné aleóló muló betere ąla ąla fea fomaakei ala tuqmó beteralepó. Ai alata, atima kisipanétei ini, ai ala tuqmó beterale sekéné ama kisipa mole ala sya fóló erapó.

21 Atéru, Kótóné aleyóló muló betere ąla ąla fea doróló aluraai mió dokóló mulapó. Atéretei, take Kótóné ama naale senaale dokoretei ter-aayóló ama kae ere dę tuqmó feléyóló betere ala

atimakélé saalopóló kisipa mutu, hajtamo kaae tawóló beterapó.

²² Kótóné aleyóló muló betere qla qla fea touyóló so naale saai sisó nóló kaketu dere kaae, take keké nale alimó kaae sóró deté waletei, mió i betere alimókélé kaketere ala hale yó taretei dñé kisi-parapó.

²³ Ama aleyóló muló betere mo qla maaté mei, dä tuşmókélé, Dëi Kepe Wisi bethereteiné dele doasi sóró kaketu beterapó. Ti aita hale mei, Dëi Kepe Wisita folosóró ülumétere qla iki nukutere kaae erapó. Atéreteiné dä Kótóné naale senaale aleróló dape saaire be dë hapale analée yóló kaae taté fu beterapó. Ai be dëmô Talené dä dupu yaleteiné i daale tiki taaróló, kae tiki wisi saalopóló hajtamo kaketu beterapó.

²⁴ Ti Kótóné ama dä tao sóró wisiróló beteró betere beteta, take nalopaae eraaire wisi ala kelaalopóló kisipa mutu, hëkesetamo kaae taté fu beterópóló tao salepó. Atépatei, mepaae whjné wisi alatamo kelené kolóló tuépa, ti ai ala ama sóró tareteiné kelenée dere fo momó kae enénipó.

²⁵ Tépatei, mepaae ala mió dñé sóró taní, take nalo saalopóló kisipa mutu, kaae taté fu betere ala hóni, hale bitiré fu betaalopó.

²⁶ Atétu betere kaae, moma yaaire fotokö buni béruraalu, dñé hosaa tuşmó ere ala kolóné enénipa Dëi Kepe Wisiné dä tao suraalu, akélé deletamo ketekë buóló, Kótópaae momarótú beterapó.

²⁷ Atétu betepa, dñé hosaa tuşmó ere ala taletu betere Kótóné Dëi Kepe Wisiné mole kisipakélé kolóló mo tuérapó. Ti noatepae, kale Dëi Kepe

Wisiné Kótóné yaai kisipa mole alatóró sya furaalu, ama kae beteró betere so whị tao sóró Talepaae momarótú beterapó.

Kae kae sek̄ei alané d̄a doraqsóró, Kótóné fotokoné teteró beterapó

28 Ti noatepae, Kótópaae yaala sókó fu betere so whipaae kae kae ala erótú betere tuāmó Kótóné atima tao saai wisi ala erótú beteretei dğné kisiparapó. Ti ai so whjta, ama kisipa mole ala eraai ą beterepaae ape yalepó.

29 Ti noatepae, mo taketitei ama kisipare so whjta, Naalema biture kaaetóró beterópóló, amatei atima wisiraté faai dapóló, tukóló mulélipakalepó. Atéreteita hale mei, ama ne nomarape kuamó ą topo naale beterópóló erapó.

30 Mo taketitei ama kisipané ą beterepaae wópólópó yóló sóró beterale so whjtóró ą beterepaae ape yalepó. Atéyale so whipaae me alakélé muni, mo donoi so whjpóló beteralepó. Atéró sóró beterale so whị tuapaae ti ama kae ere d̄e wisinaale eróló mo ti suró beterapó.

31 Atérapa, ama ai eró betere doasi alamó, mió dğné noa fo yaaloé? Ti Kótó ąta, dğpaae me ala eraqsóró tao sere sek̄ beterapa, né dğtamo bóe dóló só deraaloé?

32 Kótóné ama naalema mepaae whjné daqsóró sesé dere ala ini, d̄a fea tao saairaalu, ąpaae eraaire ala erópóló, atimané naase tuāmó mulalepó. D̄a tao suraalu ama naalema melale kaae, dğné mepaae yayatere alakélé ama hamokoróló tao sóró hale melaalomeipóló kisipa mute? Meipó. Ama mo melaalopó.

33 Kótóné ama so whípóló sókó sóró kae beteró beterelei, né atimatamo fo tokóló só deranére? Ti Kótónétóró mo donoi so whípó du beterapó.

34 Ti atimata, me alakélé muni, mo donoi so whípóló Kótónétei sóró beteró beterapa, né só deraaloe? Yesu Keriso ḡ mo ti sukaletei, Kótóné momó kepaaróló fea ala teteróló betere tiki, ama turu naase démó beteralepó. Aimó bituraalu, dą só deratere ala yaqsóró, tao saaire fo Alima Kótópaae du beterapó.

35 Yesu Kerisoné dąpaae yaala sókó furaalu, eratere wisi ala mo eraqsóró, né sesénére? Me sek̄ei alané ó hosaa tuqmó mole sek̄ei alané ó Yesuné doimó betepa sere susupui alané ó əla sóku alutere alimó wote dere alané ó kuti meiyóló tiki hale betere alané ó mepaae dą dóló sukunatere kae kae əla əlané ó wh̄j mo ti dóló sukunatere alanékélé sesénénipó. Mo meipó.

36 I fo kaae asémókélé erapó.
“Tale-ó, dą naao ala erótú beteremó, dąpaae dią daalopó dere fo betere dok̄ fea hale yó tarapó.

Ti dąta, *sipsip* hupurape daai halikané kaae duló beterapóló,” erapó.

37 Ai dosayale alarapené dą mo ti doratere ala enénipó. Mo bōe dóló be torokó falatu dere kaae, ai alarape dənē teteróló teraae faaire alata, dąpaae yaala sókó furaalu wisi ala erale wh̄j Yesu Kerisoné yale ala tuqmó bitu, ti mo s̄umó enérapó.

38-39 Yalo i dere fota, mo dapóló tué tiki tiraaire fopa wosae. Sukutere alané ó betere alanékélé, *ensel*-rapené ó dowi keperapenékélé, mió i betere alimó du betere alané ó take waaire alimó yaaire

alanékélé, kae kae fotokó bole keperapené ó sa taoró betere əlarapenékélé, mo apaae derepale dolomó betó mole əlaró Kótóné aleóló muló betere əla əla featamoné, Kótóné ama yaala sókó fale ala, də teteróló kaae tare whi Yesu Keriso tuapaae tepeyóló, amamo däpaae yaala sókó furaalu, wisi ala mo eraqsóró, ai dosayale alarapené seséyaire mo sunipó.

9

Kótóné ama mole kisipatóró sya fóló dere ala

¹⁻² Yalo i dere fota kapala mei, ę Yesu Keriso tuamó bitu, mo dapó. Ę dekené sukuturaalu, yalo hosaa tuamó delei ala hale yó taretei, Dəi Kepe Wisiné kolóló mo dapó du beterapó.

³ Yalo no nerape Israel fake so whi atima ę betere kaae wisiyóló baterópóló tao suraalu, ę Yesu Kerisotamo betamó betere ala tekeyóló kae beterminatepa ti wisirapóló kisipa mutapó.

⁴ Ti ai Israel fake so whi Kótóné dape sóró ama naale senaale bateroo, ama kae ere ala wisinaale atimané kolópóló yó meloo, Kótóné ama so whipóló atimatamo mo dirii fo dokóló mulaté woo, ama tukóló muló betere fokélé atimapaae meloo, momatere bemó Talené doimó mepaae alarape erótú betaе yoo, ama wisi ala atimapaae mo eraalopóló, yóló mulaté woo erapó.

⁵ Ti atimata, Israel fake kaarale whírapené deté wale so whipó. Ai fake sonéta, so whi teteróló kaae tawaaire whi Yesu Keriso mo whi tiki daai dealepó. Ti Yesu əta, fea ala fea teteróló kaae tare

Kótó beterapa, ama mole doi wisinaale mo ti muó tanópóló, sóró horótú betaе. Mo kée! Téyópóló yae.

⁶ Kótóné atimapaae i ala eraalopó ere fo hásokó felepóló kisipa mute? Mo meipó. Ti noatepae, kale whj Israel-né deyale naalerape fea betó moletei, atima Israel faketóró bitinipó.

⁷ Abraham-né deale naale senaale betó moletei, fea ama doi mole naale senaletóró bitini, mepaae ti ama doi munire naale senaale beterapó. Asemó i fo mulapó. Kótóné Abraham-paae duraalu, “Aisak-né deyaaire naale senaale maaté ti mo naao naale senaale ai ape,” erapó.

⁸ Ai ere fo bete i ape. Abraham-né ama naale tamo dealetei, mo whjné naale senaale detere ala sya fóló deale naaleta, ti ama naale meipó. Kótóné Abraham-paae eraalopó yale fo dokonóturaalu deale naaleta, ti Kótóné ama doi mole naale senaalepó erapó.

⁹ Ti Kótóné ama mo eraalopó yóló mulale fo i ape. “Ē momó fesaae wouraaluta, mió yálo i tukóló mulatere be démótóró Sera à naale mo sóró betepa kelaalopó,” fo ipakalepó.

¹⁰ Ai maaté mei, Rebekanékélé djané noutere Aisak-tamo betä be démó naale tamo deipakalepó.

¹¹⁻¹² Ai kale naale tamo betä be démó deyaaiatei, atimaamoné me wisi ala ó dowi ala initie, Kótóné ama mole kisipa sya furaalu, sókó su yóló kae beteraaire ala mo ti muó tanópóló, kale sopaae i fo ipakalepó.

“Naao topo naaleta, dek̄ naalené kutó diratere whj betaalo ai ape,”

Ti Kótóné ama so whjpóló sóró beteratere alata, whjné dere ala kolóló dumitei, Talené ama kisipa mole alatóró sya fóló dua dapó.

13 Ai fo kaaetóró asémókélé erapó.

“Yálo hosaa mo turó Jekop-paae muluraalu, Iso yálo hékkeseni hóralepó.”

14 Atérapa, mió dạné noa fo yaaloé? Kótó ąta, whjné du betere ala donoyóló tale dumi, hóko taletere Kótópóló kisipa mute? Mo meipó.

15 Ti Kótóné Moses-paae i fo erapó.

“Yálo tao saai kisipa mole whjtóró kóleturaalu tao saalopó. Ti kóletere alata, yálo kisipa mole whjpaetóró dua dapó,”

16 Ti Kótóné tao sóró erótú betere alata, whjné mole kisipa ó keteké buóló ditere kutó kilituraalu dumitei, Kótó ą tuámó ere kóletere alané tao sóró erótua dapó.

17 Kale aseyóló mole Kótóné fo tuámó topo whí Feropaae i fo erapó.

“Naa du betere ala tuámó yálo bole fotokö hákearatepa, i hae kwiamó betó mole so whí feané kolóló, yálo doi sóró horópóló, Isip hae naao teteróló kaae tawae yóló ya topo whí sóró beteró beterapó,” erapó.

18 Ti Kótóné ama koleaané kóleturaalu tao sere whí tao sóo, mepaae so whí hosaa táróló dowäae fole ala eraai depa, ti mo dowäae falóo, du beterapó.

19 Diákó betä whjné épaae etei kaae fo enérapó. “Ai fotamo mo epa, Kótóné dạné yale dowi alamó dä só deratere ala, noatepa du betere? Ti atétepa

ama kisipa mole ala yaqsóró, mené sesé yaairetei mo sūnipó,”

20 Ti ya noa kaae whj̄ bitu, Kótópaae bi kqatere fo dute? Kale doka haenétei wuti aletu betere whipaae “Naaō noatepa ę etéró hoko aleyaleé?” fo enére?

21 Kale wuti aletere whjné ama betq̄ hae bula kqayóló mo qla deyaaire wuti aleyóo, mepaae hqale hoko qla deyaairetei aleyóo dua dapó. Ti ama qla ereteiné ama kisipané alenére qlatóró súmó alenérapó.

22 Atétere kaae, Kótó ą fopaae buturaalu ama dorraai taketi bukóló kae beterale so whj̄ kwia melaii kisipa mualepó. A atéró fopaae butu, kwia matere alaró fotokotamo so whj̄ feané kolópóló hapale hakearóló ini, dua kaae taté fu betere alamó dñé noa fo yaaloé?

23 Aita hqale mei, Kótóné ama kae ere dę wisinaale tuqmó fqane wisi wisi ala ama koletu tao saaire so whjné tué yópóló ere alamó dñé noa fo yaaloé? Ai so whj̄ta, Kótóné ama kae ere dę tuqmó beterópóló, taketi tukóló muló beterapó.

24 Atére so whj̄ta me kae mei, dqtórótipó. Ti dą Juda fake maaté ą beterepaae ape ini, Juda meire fake so whjkélé ą beterepaae ape erapó.

25 Yalo i dere fo kaae, Hosea *buk-mókélé* Kótóné ama i fo erapó.

“Mepaae yalo so whj̄ mei, kae fake so whjpaae yalo so whjpó yóo, take hosaa muni yale sopaaetei yalo hosaa mole sopó yóo, yaalo ai ape.”

26 Atére kaae,

“Atima yalo so whị meipó yale tikimótei dia mo ti betere Kótóné naale senaalepó yaalo ai ape.”

²⁷ Aisaiané Israel so whjmó kisipa mutu, fo fakeyóló i fo erapó.

“Israel fake so whị mo hale qla kaae betó mupatei, betä betä so whị ti aluyaqsóró tao saalo ai ape.

²⁸ Ti noatepae, Talené i haemó betó mole so whjné yale dowi alamó kwia melaairetei hásókó feni, hapale tétitóró mo turó melaalo ai ape.”

²⁹ Ti i bope yale ala Israel so whjpaae eraai teópatei, mo take Aisaianékélé aseyóló muló beterapó.

“Hepen bemó betó mole bóe dele *ensel-rape* teteróló kaae tare Talené dä tao sóró, ama naale senaale beteróluğmeisóró, ti dä Sodom beró Komora betamo doróló wópu mulótú yale kaae uapó,” erapó.

Isarael fake so whị Talepaae kisipa tirénire ala

³⁰ Atérapa, mió dğné noa fo yaaloé? Juda meire fake so whị atimapaae Kótóné mo donoi so whjpó yópóló, me wisi alakélé initei, Kótópaae betä kisipa tiki tiratere ala kilituraalu, mo donoi so whjpó erapó.

³¹ Téyaletei, Israel fake so whjné kale tukóló muló betere foné erae dere ala eratepa kilitu, mo donoi so whjpó yópóló, keteké buóló du betaletei, donoi so whjpó yaaire dğlemó sókó fenipó.

³² Ti noatepae, atima tué tiki tiratere ala ini, kale tukóló muló betere fo sya fupa saalopóló

kisipa mutu wóputu betaleteiné sini ipakalepó. Ti atimatei kale kotoo sóró dée nalatere kane fakemó kotoo sóró dée nukua yalepó.

³³ Ti atima ai ere alata, i asémó mole fo kaaetóró erapó.

“Kotoo sóró dée nalatere kane fake Saion haemó yálotei i mulatapa kelae. Ai kane fakemó so whíj kotoo sóró dée nukua yaalopó.

Mepaae so whíj dené ai seképaae kisipa tiki tiratepa, ti atétere so whíj hale dere alakélé mo yaalomeipó,” erapó.

10

¹ No nerape-ó, Israel fake so whíj aluyaqsóró yalo hosaamó suraalu, Kótóné tao sópóló momarótú beterapó.

² Ti noatepae, atima Kótóné ala eraai keteké boletei yalo kelené diriyóló kolóló mo kisiparapó. Tépatei, ai bole ketekéta, ama fo bete wosóló diriyóló tué iru meitei hale du beterapó.

³ Ti noatepae, Kótóné hale matere donoi ala atima tuéniru, atima dere wisi alamó Kótóné mo donoi so whípó yópóló kisipa mutu, wóputu betalepó. Téturaalu, Kótóné donoi so whípóló beterótú betere aomó sukóló bitini, dowqae fu betalepó.

⁴ Ti kale tukóló muló betere foné eraai yale ala fea mo dokonóló, Yesu Kerisoné amatóró eróló kemeralepó. Atére alata, mepaae so whíj de ąpaae kisipa tiki tiratepa, Kótóné me alakélé muni, mo donoi so whípó yópóló erapó.

5 Kótóné mo donoi ala dere so whípó yópóló, kale tukóló muló betere fo erótú beteremó Moses-né i fo erapó.

“Me whjnétamo kale tukóló muló betere fo sya fu betepa, ti ai foné erae dere ala fea hotowaró sya fóló erótú beterópóló yae,” erapó.

6 Tépatei, tué tiki tiratere so whipaae me alakélé muni, mo donoi so whípó dere fo i ape. “Daaq hosaa tuqmó etei kaae kisipa muaqsé. ‘Demaaté hepen-paae faaloé?’ ” dere fota, Yesu Keriso i haemó baterópóló dapesó dorowonére?

7 Me fo i ape. “Demaaté mo apaae derepaaloé?” dere fota, Yesu Keriso sukóló moletei i haemó baterópóló, mé whí hae dolopaae doropóló dapesó honére?

8 Até enénipa, Kótóné noa fo aseyóló muló betere? “Kale mo fo ya betere tikimó ai mole ape. Ai fota, naao kólómokélé buóo, naao hosaa tuqmókélé muóo, ai ere ape.” Ti ai fota, me kae mei, dané diapaae Yesu Kerisopaae kisipa tiki tiróló betaе yóló yó mótu betere fotórótipó.

9 Ti ai bete mole fo i ape. Mepaae whipaae naao kólónétei, “Yesu ata, dä teteróló kaae tare Talepó,” yóo, a mo ti sukaletei Kótóné momó kepaaró beterapóló kisipa tiki tiróo depa, ti so whí aluyaqsóró ama tao saalopó.

10 Ti noatepae, naao hosaa tuqmó ąpaae kisipa tiki tiróo, me alakélé muni, mo donoi whípó yóo, naao kólónékélé a etei kaae Tale beterapó dere fo wosetu, ama ya aluyaqsóró tao sóo yaalo ai ape.

11 Ai dere fo kaaetóró asémokélé erapó.

“Mepaae whí de ąpaae tué tiki tiró betepa, atére whí haleróló só deraalomeipó.”

12 Ti noatepae, Juda fake so whijkélé, Juda meire fake so whijkélé, teteróló kaae tare Tale mo betatóró bitu, me fake tao suraalu me fakemo sisópaae erótumipó. Mepaae so whjné apaae Tale-ó, é tao sae depa, ti wisi ala fãane Talené hamokoróló tao sóró wisi eraalo ai ape.

13 Ti noatapae,

“Mepaae so whj dené åta, etei kaae Tale beterapóló kisipa mutu, ‘Tale-ó, é tao sae,’ depa, ti atétere so whj mo fea aluyaqsóró ama tao saalopó.”

14 Mepaae so whj atima kisipa tiró bitinire Talepaae Tale-ó, é tao sae fo netéró yaaloé? Me whjné åta, etei kaae Tale beterapóló yó matere fo wosenitepa, apaae nétéró kisipa tiki tiraaloé? Ai fo wisi yó matere whj meitepa, ti atima nétéró wosaaloé?

15 Kale fo wisi yó melale fópóló mené dotonéni depa, ti atimanémo ai fo netéró yó melaaloé? Ai fo kaaetóró asémó erapó.

“Kale fo wisi yó maté kotere whjrape dore tikikélé hóni, koteretei kilitu mo kokçoné sukutapó.”

16 Tépatei, mepaae Israel fake so whjné kale fo wisi wosóta dua yaletei, ai fo aqmó sukóló bitinipó. Ti Aisaiané i fo asøyóló muló beterapó.

“Tale-ó, dñé yó male fo némaaté wosóló tué tiki tiraleé?” erapó.

17 Atépatei, kale fo wisi yó matepa wosetere alané ti tué tiki tiratere ala kaaratapó. Ai fo wisita, Yesu Kerisoné me whjpaae yó melae dere fotóró yó matepa so whj feané wosenérapó.

18 Tépatei, yálo diapaae wosetere fo i ape. Ai yó male fo atimané wosenié? Mei, mo wosipakalepó. I ere fo kisipa muae.

“Ai kale fo hae kwiamó betó mole so whí feané wosópoló deté kwéalepó.

Ai fo wosóló, atimanémo i hae kwia feamó betere so whípaae yó maté kwéóló mo suralepó,” erapó.

19 Kale yale kaae diapaae momó wosetere fo i ape. Israel fake so whjné kale fo wisi wosóló kisipa inié? Folosóró Moses-né asémó Kótóné i fo erapó.

“Mo doi munire so whípaaetei yálo wisi ala eratepa kilituraalu, dípaae eróluç alatei atimapaae eratapoló diaaq dei tué muaalo ai ape.

Diä fopaae buópoló, yálo fo tuénire so whípaae wisi ala eraalopó,” erapó.

20 Aisaia ą halaainé daalu i fo erapó.

“Ę kelaai kekenitere so whjnétei ę kolóló tué yalepó.

Ę kisipa yaaitapoló yó ąlae fo ini yale so whípaaetei ę etei kaae Kótó beterapoló yó malepó,”

21 Tépatei, Kótóné Israel fake so whjmó kisipa mutu, ama i fo erapó.

“Betere dokö fea atima yálo dere fo wosóló aomó bitini, dowqae fu betere so whí yálo dape saairaalu, naase bukó tapatei, atimané yálo dere fo woseni, mo ti dowqae fu beterapó,” erapó.

11

Kótóné mepaae toróti Israael fake so whị koleyalepó

¹ Atérapa, yalо diapaae wosetere fo i ape. Kótóné ama so whị hóróló mo ti taaraleé? Mo meipó. Ti ekélé Israel fake i betere ape. Eta, Abrahamné deale naalené deté wale whị Benjamin fakené deale whjpó.

² Atima teó deyaaipatei, mo taketi Kótóné ama kisipa yale so whị hóróló mo ti taarénipó. Ti Elaijané yale ala asémó moletei kisipa muae. Kótóné Israel fake só deróló kwia melópoló kisipa mutu, Elaijané i fo erapó.

³ “Tale-ó, naao fo eratere kóló whjape atimané dóo, yapaae moma yaai aleóló muló betere kane fakekélé fisikóló taae faloo yalepó.

Téturaalu, e betə hásókó fóló betepa, mió atimané ekélé dóló aluraai du beterapó,”

⁴ Ai fo depa, Kótóné Elaijapaae noa fo ipakaleé?

“Kapala kótó Baal-paae bukutiri teáró tale-ó yóló, moma initere 7000 whikélé atimané daqsóró ẹpaaetóró moma yópóló, yalо atima tao sóró kae beteralepó,” erapó.

⁵ Take ai ala ere kaae, mió i alimokélé Kótóné ama kisipa mole ala sya furaalu, hamokoróló hale tao sere alané mepaae toróti so whị amatei sókó sóró kae beteró beterapó.

⁶ Ti ama so whị atéró kae beterale alata, Kótóné ama hamokoróló hale tao sere alané erapó. Ti aita, whjné dere wisi ala kolóló inipó. Motamo wisi ala deremó uásóró, ti Kótóné ama hamokoróló tao sere ala hale ọla aq uapó.

7 Atérapa, mió noa ala ere? Israel fake so whjné saai dapóló keteké buóló kekitu betale qla sinipó. Téyaletei, Kótóné ama so whjpóló sókó suyóló kae beterale so whjné maaté salepó. Mepaae so whjné hosaa ti Talené amatei tħaralepó.

8 Atére ala asémó erapó.

“Atimané kisipa tikikélé, Kótóné mo ti keyóróló okokoróo, kelenékélé me qla kelaqsóró dilikiróo, wosélinékélé dere fo wosaqsóró mo ti kinóo yaletei, mió i alimókélé ai alatóró hħale erapó,”

9 Depit-nékélé i fo aserapó.

“Atimané qla nokole alata, atima daaitere he alée fóo, kotoo sóró dée nalatere kane fake alée fóo duraalu, atimatei só deróló kwia melópóló yae.

10 Atima kelenékélé me qla kelaqsóró kele mo ti dilikiróló, atimané seké beleyóló furaalu, sisó mo ti kqae wale nisi deretei hħale yó tanópóló yae,” erapó.

Hħale botokore ni, dalo nitamo olekeyale fo

11 Térapa, yalo diąpaae i dere fo wosae. Atima atéró dée naletei mó ti muó tawaleé? Mo meipó. Téni, atima dowi ala maaté du betepa, Kótóné tao sere ala Juda meire fake so whjpaae erótú beterapó. Israel fake so whjné ai ala kilituraalu, atimapaae eróluq alatei kae fake so whjpaae eralepóló, atima kisipa sópóló Kótónétei eralepó.

12 Juda fake so whj atima Talené fo wosetere hóyóló dowi ala du betaleteiné, Kótóné ama wisi wisi ala i haemó betó mole so whjpaae erótú beterapó. Ai erótú betere ala Juda fake

so whipaae melaii yaletei, Juda meire fake so whipaae malepó. Ai Juda fake so whí mo turó Talepaae momó fesaae waleteimó, i haemó betó mole so whipaae waaire wisi wisi alata, take folosóró erale wisi ala bosenóló, mo dekéró fayóló saalo ai ape.

¹³ Dią Juda meire fake so whipaae i dere fo wosae. Eta, dią tuamó Talené fo eropóló *aposel* whí sóró beteró betereteiné, ama ala yalo diapaae eróló fakerótú beterapó.

¹⁴ Aita hale mei, yalo fake so whiné dią tuamó du betere wisi ala kaae, dákélé enée dere so whí mepaae Talené tao sôpóló kisipa mutu, keteketamo erótú beterapó.

¹⁵ Ti noatepae, Talené Juda fake so whí kapala hóróló sisópaae eraleteiné, i haemó betó mole so whí Kótótamo bóe fiyóló betamó beterapó. Ai ala mo epa, ti atima dape sere be dêmó sukóló mole so whí kepaarótú dere kaae eraalomeipóló de?

¹⁶ Ti folosóró bulatere *flawa* o kaae sóró kwia Talepaae matepa, ai matere kwia Talené amapóló wisiróló kae mulóturaalu, mepaae hale mulaleteikélé fea amapóló kae muló beterapó. Atétu dere kaae, ni bete Talepaae matepa, Talené amapóló wisiróló kae mulóturaalu, ni tetejkélé kae ai muló betere ape.

¹⁷ Ti diąta, mo dalo *Olip* ni tej mei, hale botokore *Olip* ni tej tukó sóró mo dalo *Olip* ni tetejrapetamo daalópóló, mepaae tetejrape tukó faróló, talemó olekeyalepó. Ti ai olekeyale ni tej horatere feta, kale bete daale *Olip* tikimó kaaróló mótsua dapó.

¹⁸ Atérapa, dią olekeyale tetejrapené mepaae hale ere tetejrape teteróló bopé fakeyaqse.

Diątamo bopé faketepa, ti yálo i dere fo wosóló kisipa muae. Bete diriyóló daalópóló dią tetejrapené fotokoró bitini, tetejrape daalópóló, betené fotokoró beterapó.

¹⁹ Ti me whiné etei fo enérapó. “Ę etéró olekeyóló daalópóló, mo tetejrape tukó faralepó,”

²⁰ Aita mo deretei, atima tué tiki tiréni yaleteiné Kótóné tukó faróló, diaaq kisipa tiki tiró betere alané dią olekeyóló daalapó. Atérapa, me whi teteróló bopé faketere ala ini, winé sukutu Kótó aomó betaē.

²¹ Ti noatepae, Kótóné ama dalo ni tetejrape kole duraalu bokó sóró taaréni, mo tukó faralepó. Atéyale kaae, diąkélé tukó faraalomeipóló de?

²² Ti Kótó ąta, koleturaalu taosóró wisi ala eróo, dowi ala deremó deteraayóló kwia matere alakélé yóo dapóló kisipa muae. Yesupaae kisipa tiki tiréni, haepaae derepele so whipaae Kótóné dowi kwia melóo, dią ąpaae kisipa tiró betepa ama kolené sukutu tao sóo yaalopó. Atérapa, dią ama tao sere ala taaróló feni, ai wisi ala tuamó hale betó tawae. Aténitepa, ti Kótóné diąkélé tukóló taae faraalopó.

²³ Ti ai kale tukó farale tetejrape atima tué tiki tiréni, dowqae fu betere ala taaróló, momó kisipa feteyóló ąpaae tué tiki tiratepa, ti kale tukó farale tälemó Kótóné momó sumó olekenérapó.

²⁴ Ti noatepae diąta, hale botokore *Olip* ni tetej tukó sóró, dalo *Olip* ni tälemó olekeyaaitere ala mo hapólupatei olekerapó. Kale mo dalo *Olip* ni tēi tukó farale tälemó momó olekeyaairetei hapólu ini, ama mo sumó olekenérapó.

Kótóné Isarael so whị tao saalopóló yale fo

25 Norape-ó, diaq bopé faketuraalu mepaae so whị só deraqsóró, kinóló mole ala diaaq kisipa yaasepóló, hąkearóló i dapa wosae. Talené mepaae Israel fake so whị atima hosaa mo ti táró betere ala hąle epa, ti mepaae Juda meire fake so whị Talené ama dąle muló beteretei fea sümótóró ą beterepaae wapa, atima hosaa täretei Talené momó feteraalopó.

26 Atéturaalu, Israel fake mepaae turó aluyaqsóró tao saalo ai ape. Ai fo kaae asémó erapó.

“Tao saaire whị Saion be taaróló wouraalu, Jekop fake so whịnē Kótó sisópaae erale ala kemeraalopó.

27 Atima aluyaqsóró yalo tao saalopóló muló betere dirii fo i ape.

Atimané dowi ala yalo tokóló aluraalopó,” erapó.

28 Juda fake so whị atima kale fo wisi hóróló sisópaae eratereteiné diaqtamo bóe du beterapó. Atima Juda fake so whịnē kale wosetere fo wisitamo atéró bóe du betepatei, Kótóné ama so whipóló sorokó su yóló kae beteró betereteiné ama hosaa mole naale senaalepóló, yaala sókó fu beterapó. Ti aita, take noumatererapepaae i ala mo eraalopó yóló mulale fo sya furaalu du beterapó.

29 Ti noatepae, Kótóné ama so whipaae hąle matere ala ama tué feteyóló momó tokó sóo, ama kutó diraai ape depa wale so whipaae, diaq fae yóló hąkonatere alakélé yóo dumipó.

30 Juda meire fake so whị dią take betale alimó Kótóné fo aqmó sukóló bitini, ama fo tikitu betalepó. Tétu betaletei, mió Juda fake so whị Kótóné fo aqmó sukóló bitini, dowqae fóló du betale alané Kótóné dią kolené sukutu tao saaire tü mulalepó.

31 Atére kaae, mió Kótóné dią kolené sukutu tao sale alané take atimakélé koletu tao sópóló, mió Kótóné fo tukóló dowqae fu beterapó.

32 Atéró dowqae fu betepa, Kótóné kolené sukutu atima mo fea tao saairaalu, fo tukóló dowi ala du betere tuqmó beterapó kisipa muópóló, so whị fea ai ala tuqmó sóró beteralepó.

Kótóné doi sóró horatere ala

33 Kótóné dotoróę fóló mole tué tiki beteró fea ala bete tuére alatamo ama kaepó.

Téruraalu əla əla fea tale dere alaró ama du betere alatamo né taleyóló kisipa yaaié?

34 “Talené ama mole kisipa turó né kisipa ere?

Kótóné ama du betere ala wisiyóló yópóló né yó maleé?

35 Mé whjné Kótóné əpaae momó tokó melópóló, me əlakó melaleé?” erapó.

36 Ti noatepae, Talené so whjkélé, yó mole əla əlakélé mo fea amatóró kaaró beterapó. Ai əla əla fea ama fotokoné teteróló kaae tapa yó mulapó. Betere əlanékélé, ere əlanékélé ama kisipa mole alatóró erópóló erapó. Atérapa, ai sekéné ama doasi doi hale muó tanópóló yae. Mo kée! téyópóló yae.

12

Dané betere bete turó Kótópaae hale matere ala

¹ Térapa norape-ó, Kótóné dą kolené sukutu tao sóró erótú betere wisi ala kilitu, hupu ó na simó sukulaa daaróló Talepaae mótu dere kaae, diaq mo bitutei, diaaq hó, naase, tué tikikélé, hosaakélé fea Talepaae hale melaasepóló i dere ape. Atétepata, Talené ala erótú mo kae so whj beterepa, ama kolóló hakeseyóló senérapó. Ti aita, Talené diapaae hale eró betere alamó kisipa mutu, ama doimó mo donotóró dirótú betere kutó ai ape.

² Tétu, i haemó betó mole so whjné du betere ala diañé tokóló ini, take muale dowi kisipa taaróló, mió wisi kisipa muóló betae. Atétepa, ti Talené kisi whj aleróló beteraalo ai ape. Atéró bitu, kae kae ala fea diañétei taleyóló ita, Talené ama yaai kisipa mole alapóló kaae kolóló, tué yaalopó. Kótóné kisipa mole alata, mo ala wisinaale, dą mo whjné eratepa, ti q mo heseke yaalo ai ape. Ama kisipa mole ala mepaae yayani, mo sumótóró mulapó.

³ Ti noatepae, Talené hamokoróló ępaae melale kutó diróturaalu, diaq feapaae i dere ma fo wosae. Kótóné ępaae kisipa tiki tiratere ala yópóló, diaq feamó betä betä yóló aliró beterapó. Atérapa, dere ala fea yalotóró sumó enérapóló, me whj só deróló bopé fakeni, Talené ya tuapaae şratepa i kutó sumó dinérapóló kisipa muae.

⁴ Dą so whj fea mo betä tikitóró daalapó. Ai betä tikimó hó naase, kae kae tiki fea daaletei, ai tikirape feané betä kaae alatóró dumi, kae kae ala dua dapó.

⁵ Atéru ere kaae, dą fea Yesu Keriso tuamó mo betä tikitóró daayóló beterapó. Dą Keriso so whj fea olekeyóló betä tikitóró daaleteiné no netóró

beterapó.

⁶ Dą feané Kótóné ala erópóló, amatei hale hamokoróló kae kae kutórape dokóralepó. Mepaae whi Kótóné kóló whi bitu, Talené fo i ape yóló yó matepa, ama tué tiki tiró betere bete mole fo donotóró sya fóló erótú beterópóló yae.

⁷ Talené kutó diratere so whírape bipi yaqsóró, tao sere kutó meló betepa, ti ai kutótóró dirótú betae. Mepaae so whípaae Kótóné fo yó matere ala meló betepa, ti so whípaae yó matere alatóró du betae.

⁸ Mepaae so whípaaetamo Talené ala erótú beteretei taaréni, yó tanópóló keteké bulatere ala meló betepa, ti keteké bulatere fotóró du betae. Mepaae so whípaae so whi tao sóró hale matere ala yópóló meló betepa, ti nalo kwia saai dapóló kisipa muóló meni, hale sae yóló meló betä yae. Mepaae so whípaae so whi teteróló kaae taru ąlisóró fole ala meló betepa, ti kisipa ai alapaaetóró mulóló, mo hotowaró kaae tawae. Mepaae so whípaaetamo so whi kólené sukutu tao sere ala meló betepa, ti kutiri teraae fóló, hajtamo tao sere ala du beterópóló yae.

Ne nopalae yaala sókó furaalu mo alatóró erótú betae

⁹ No nepaae hale tó tikané maaté yaala sókó feni, hosaa tuámó mo alatóró muluraalu, yaala sókó fu betae. Atétu, dowi ala mo ti sisópaae eróló, wisi ala betä botokó sóró tawae.

¹⁰ Diaaq no nepaae yaala sókó fóló, u tao su i tao su dere ala hale yó tawae. Naaq no hamomané

wisi ala du betepa, naao doi haepaae deróló ama doi sóró horóló, ą dukirótú betaе.

¹¹ Talené ala erateretei, dekayóló hóni, Dei Kepé Wisiné diaaq kepe bete tuámó keteké bulatepa, diaaq ama ala erótú beteretei si kaae hale dó tanópóló yae.

¹² Take nalo Talené däpaae wisi ala mo eraalopóló kisipa mutu, sekéi ala wapakélé me qla meipóló hale belée taru, hajné sukóló momatere ala betä suka fea yó tawae.

¹³ Kótóné ama kae beteró betere so whí mepaae qla qla yayatepa, naao moletei bukóló hale melae. Mepaae uké wale so whí naao bepaae wisi kisipatamo dape sóró qla melóló firaе.

¹⁴ Mepaae so whjné diäpaae kae kae sekéi ala eratepa, Talepaae atima dorae fo ini, tao sae yóló wisiratere fotei yae.

¹⁵ Hajné sukutu, mo kée du betere so whjtamo diákélé hajtere ala yóo, dekené sukutu moló du betere so whjtamo diákélé moló yóo, du betaе.

¹⁶ Diaaq no netamo betä kisipa muóló dua betóo, bopé fake dere ala ini, doi muni sókó deyóló betó mole so whjtamo fulumuyóló betámó betóo dere ala hó yaqse. Naaotei ya fea ala fea tuére whjpóló, naao kisipanétei mepaae so whí só deratere ala mo yaqse.

¹⁷ Mepaae whjné diäpaae me dowi ala eratepa, ąpaae momó tokó matere ala ini, so whí feané keletómó mo wisi ala maaté erótú betaе.

¹⁸ So whí featamo mo betä kisipatóró muóló, naao hosaa muni deyóló betere ala enépa, ti naao dere ala mo dua bituraalu du betaе.

19 Norape-ó, menétamo diapaae sekéi ala eratepa, kwia tokó matere ala ini, Kótó ą fopaae buturaalu, ai kwia ama melópóló taalae. Ti noatepae, Talené asemó i fo erapó.

“Mepaae whjnétamo dowi ala eratepa, ti kwia tokó matere kutóta yalopó,” erapó.

20 Atérapa, kwia tokó mení,

“Naaō bóe whjtamo wotetepa, ti qla meloo, wéi nokolepa, ti wéi meloo yae.

Ti naao apaae ai eratere wisi alané ama hosaamó saalopó.

Atéró eratere ala ti ama topomó si kelerape hupó kaae horóló muaalopó,” erapó.

21 Dowi alané yá só deraqsóró hotowaró kaae taru, wisi alanétei dowi ala teteróló alurópóló yae.

13

Teteróló kaae tare whjrape aqmó betaē

1 So whj fea teteróló kaae tare *Gavman* whjrapené dere fo wosóló, dią fea atima aqmó sukóló betó muae. Ti noatepae, ai whjrape fea atéró so whj teteróló kaae tanópóló, mo whjné sóró beteréni, Kótónétei ai teteróló kaae tare kutó meloo, ai whjrapékélé sóró beteróo erapó.

2 Atépatei, mepaae whjtamo ai teteróló kaae tare whjrape aqmó bitini, bóe du betepa, ti ai whjrapetamo maaté dumitei, Kótóné eró betere alatamokélé bóe dilapó. Atéró bóe dele alamó atima só deróló dowi kwia melaalopó.

3 Ti noatepae, mepaae donoi ala du betere whjrapeta, kale teteróló kaae tare whjrape kolóló wi dumitei, fo tukóló dowi ala du betere whjrape

ti witua dapó. Kale teteróló kaae tare whírape kolóló dią wini, halaainé betaaí kisipa mutepa, ti wisi ala du betaé. Atétepa, ti atimané ya whí wisipóló dukiraalo ai ape.

⁴ Ti atima, Kótóné kutó diratere whí bitu, dią wisiyóló beterópóló, wisi ala erótú betere whírapépó. Tépatei, dią dowi ala du betepa, ti mo wi yae. Ti noatepae, ama ai tawóló kutu betere separe hale tarapóló kisipa mute? Ti ata, Kótóné kutó diratere whí bitu, dowi ala dere so whítamo fopaae buóló kwia matere ala yópóló, Kótónétei a sóró beteró beterapó.

⁵ Térapa, dą so whí fea kale teteróló kaae tare *Gavman* whírape aqmó betaé dereteita, i betené dapó. Naaø mo dere alamó kwia melóo, naao iniyale alamókélé hosaa tuqmó mole kisipanétei dią só deroo yaqsóró, atima aqmó betenérapó.

⁶ Me i alamókélé dią wituraalu, *takis moni* mótsua dapó. So whí teteróló kaae tare *Gavman* whírapeta, Kótóné kutó diratere whírape bitu, betere dokó fea so whí teteróló kaae tare alatóró deté fu beterapó.

⁷ Mepaae doasi doi mole whírapépaae eraaire ala mupa, ti feané mo erae. Ai alarape i ape. Atimané diapaae *takis moni* etéró álae depa, ai sútóró melóo, mepaae tómó beleróló álae depakélé melóo, mepaae ala teteróló kaae tare whí betepa, ti ai whí kolóló witu, a aqmó betóo, mepaae teteróló kaae tare whí doasi doi mupa, ti ai whí mo doasi doi muópóló hale horóo du betaé.

A waaire be dę felekerapa, ne nopalae yaala sókó fu betaé

8 Mepaae whjné nalo tokó melaaí dapóló sale qla kwia mupa, ti ai kwia hale muó tawaqsóró hapale tokó melae. Ti yaala sókó fole ala betá kwia tokó melóló kemeraaire ala meipa, ne notamo yaala sókó fole ala hale yó tawae. Ti noatepae, mepaae whjné ama be whj so whipaae yaala sókó fole ala du betepa, ti kale tukóló muló betere foné yae dere ala mo ai dokonatere ape.

9 Kale tukóló muló betere forape i ape.

“Nópu nokole ala yaqse, Whj dóló sukunaqse,
Olémi naqse, Mené qla senée yóló au naqse,”
erapó.

Mepaae tukóló muló betere forape fea husiró betere mo topo ala i ape.

“Naaotei ya yaala sókó fu dere kaae, so whj fea-
paae atéró yaala sókó fu betaе.”

10 Mepaae whjné ama ne nopaae yaala sókó fu-
raalu, wisi ala eratepa, ti atima doratere ala mo
yaalomeipó. Atéró yaala sókó fole ala du betepa, ti
kale tukóló muló betere foné yae dere ala mo turó
dokonatapó.

11 Mió i bitu du betere ala bete diriyóló kisi-
paru, yaala sókó fole ala du betaе. Ti noa betené
dumi, dä Talepaae kisipa tirale be dëmó kaae sóró
bitiré wóló, mió dä tao sóró dape saaire be dë mo
felekemó sókó walapó. Térapa, noke firetei turukó
horóló kele diriyóló betaе.

12 Mió kale be dë sókó wouraalu, diliki mo
felekemó kemeraai dapó. Térapa, diliki tuqmó bitu
du betere ala tu dëpaae mulóló, bóe daai wase
dakorótü dere kaae, kale dë tuqmó mole ala wisi
diqné bopémó dakeró betaе.

13 Dä dë tuämó kisipa wisi muóló betere so whjné dere ala kaaetóró du betae. Diä so whj fea fo dokóló dowi wéi nokole alaró so nópu nokole alatamokélé, so ó whj nópu nokole alaró kae kae sonaalei alatamokélé, hole sere alaró dei tué muóló alale sere alatamokélé momókó yaqse.

14 Ai dosayale dowi alarapekélé, mepaae naao tó tики́ екелере alakélé netéró yaaloé yóló tué teketu bitini, dä teteróló kaae tare whj Yesu Keriso betä kuti kaae deróló betae.

14

Kisipa tiró betere ala dirire whjró fotokó buni bérē whjtamo

1 Kótóné i ala yae ó yaqse fo hakearóló inipa, me whjné ama kisipa tiró betere ala béruraalu, ama tuéné etei kaae ala dopa yaalomeipó dere kilitu, taleyóló só deraqse. Téni, mo nopóló dape sae.

2 Me whj ama kisipa tiki tiró betere alané fea qla sumó nenérapóló nóo, me whjné ama kisipa tiki tiratere ala fotokó buni béruraalu, kutómó bilitere mo qla maaté nóo, dua dapó.

3 Fea qla nokole whjné kutómó bilitere qla maaté nokole whjtamo dei kisipa mutu, a eróló belei aqraqse. Atétu dere kaae, fea qla nénitere whjné fea qla nokole whjkélé só deraqse. Ti noatepae, ai whjta, Kótóné ama naalepóló dape sóró beteró beterapó.

4 Yá noa kaae whj bitu, me whjné kutó diratere whj só deróló taletere ala du bitute? Ai whj a teteróló kaae tare whjnétóró taleyóló a só deroo, só deréni yóo, enérapó. Ti noatepae, me whjné a

só deratere ala yaalomeitei, diriyóló beterópóló Talené betä fotokö bulatere ala enérapó.

5 Mepaae whjné betä be dë Talené ama däle muló beterapóló kisipa muóo, me whjné mepaae be dékélé fea betä kaaepóló kisipa muóo du beterapó. Diä betä betä so whjné noa kaae be dë mo dono be dëpóló kisipa mutepa, ti ai kisipatórō sya fenérapó.

6 Me whjné betä be dë mo doasi be dëpóló kisipa mutepa, ti a teteróló kaae tare Talepaaetóró kisipa mutu dapó. Mepaae whj hupu, na, ba, nukupa, ti a teteróló kaae tare Talepaaetóró kisipa mutu, mo kée yóló nukulapó. Mepaae néni were whjkélé Kótópaaetóró kisipa mutu, mo kée yóló we dapó.

7 Ti noatepae, dákó mo betä whjkélé ama kisipa mole ala yaai dapóló ama kolenétei betóo, betä whj sukutepakélé, ama kolenétei sukqó dumipó.

8 Dä betere alakélé, sukutere alakélé, ti Talené ama kele tómótóró erapó. Térapa, dä hale betepa ó sukutepakélé, Talené ama so whjtóró beterapó.

9 Ti Yesu Keriso a sukóló momó kepaayóló betereteita, ti betere so whjró sukqale so whjtamo teteróló kaae tare Tale betaairaalu, erapó.

10 Åta, atére Tale beterapa, naao noné dere ala ó mole tué tiki taleyóló, dorapóló noatepa só derótú betere? Ó diä mepaae so whjnékélé diaaq no nené ere ala kolóló, diäta, e kaae mei beleipóló só derótú bitute? Ti noatepae, däne du betere ala Kótóné tale yópóló, dä fea a beterepaae betä betä yóló fóló, daaneta yaalopó.

11 I fo aseyóló muló beterapó.

“Eta mo Tale bitu, yalo i dere fo hásokó feni, mo yaaitere fotóró diapaae dapa wosae.

So whị mo fea ẹ beterepaae wóló bukutiri teáró bitu, yata etei kaae Tale beterapó fo mo yaalo ai ape,” erapó.

12 Atéturaalu, dą so whị dokó feané du betale ala Kótóné taletepá, dąné yale alarape ama keletómó daalu, dąnétei dosayóló eneta yaalopó.

13 Téyaalopa, dąné ne noné dere ala taleyóló u só derále i só derále du beteretei mo taalae. Téni, naao du betere alanétei naao no nené tué doróló dée nalaqsóró, naao dere ala ti tué tekeyóló yae.

14 Ti eta, Tale Yesu Keriso tuámó bitu, fea qla naairetei fo muni, featóró nenérapóló yalo mo diriyóló kisiparapó. Tépatei, mepaae whị ama kisipané mepaae qla doreteiné naalomeipó depa, ti ai whị ạ were qla mo nenénipó.

15 Yesu Keriso sukóló tao sale no hamoma naao qla nokole alané doraqsóró yae. Mepaae naao no ne were qla nokoleteiné atima tué tiki doróló sekératépa, ti ya tuámó yaala sókó fole ala mo munipó.

16 Naao mo wisi ala deparatei, me whjné naao dere ala kolóló ạ dée nukupa, ti naao ạ dée nanalepóló ya eratere fo yaqsóró, naao dere ala kisipa tekeyóló yae.

17 Ti noatepae, Kótóné tēteróló kaae tare tuámó, qla nokole alaró *wain* wéi nokole alatamo doasi bete munipó. Tépatei, Dęi Kepe Wisiné dą tuapaae erótú betere mo donoi alakélé, hosaa muni deyóló mo dua betere alakélé, hajné sukutere alakélé, i alarape feata, ti doasi bete mulapó.

18 Atéreteiné mepaae whị dené Yesu Kerisoné ala eróturaalu, i dosąaté wale alarapetamo du betepa, ti Kótókélé hékese yóo, mo so whjnékélé wisi ala dapóló ya dukiroo yaalopó.

19 Térapa, diaaq mepaae du betere alané hosaa muni deyóló mo dua betere ala epa, ti dą feané Talené ala eraté fóló, mo dirii whị betaaire ala betä keteké buóló eróló fakeraalopa siépe.

20 Kótóné so whị tuapaae erótú betere ala mepaae qla nokole alané doraqsóró yae. Nokole qla fea doni, nenérapó. Tépatei, naao qla nokole alané mepaae were whị dée nalatepá dorapó.

21 Hupu, na, ba, *wain* wéi nokole ala ó mepaae dere alanékélé, naao no dée nenérapóló kisipa mutepa ti taalae.

22 Térapa, qla nokole ala, ó wetere ala, ó kae kae be dêmó me ala yaqsóró däle mole alakélé, me noa kaae ala naao mopóló kisipa tiki tiró betepa, ti yaró Kótótamo tuamó betä erópóló yae. Mepaae whjné wisirapóló kisipa muóló dere alanétei ą só derénipó depa, Kótóné wisiró beterapóló hajné sukutu beterapó.

23 Tépatei, mepaae whị de tué tamo mulu, Talepaae tué tiki tiró betere ala sya furaalu, wisirapó kisipa muni hoko nukupa, ti ai whị dowi ala dapó. Ti dąné du betere ala fea tué tiki tiró betere alatóró sya fóló initepa, ti dowi ala dapó.

15

1 Dą tué tiki tiratere ala fotokö bole so whjné dą kisipa felé yaaire ala maaté ini, mepaae tué tiki tiró betere ala béré so whjné ené inire ala tao sóró eratepa mo wisirapó.

² Dą dokq feané ne no hamoma hékese yópóló, wisi ala eraté fu betenérapó. Atétepa, ti ama tué tiki tiró betere ala mo fotokó buturaalu, ą dirii whí bitiré faalopó.

³ Ti noatepae, Yesu Kerisonékélé amatei ą kisipa felé yaaire ala ini, dąpaae wisi ala eróturaalu ą sekęi ala salepóló asémó erapó.

“Mepaae so whjné yá faleyóló dowi fo du betaleiteita, mo ępaaetóró eralepó,” erapó.

⁴ Ti noatepae, take aseyóló muló betere fo feata hale ini, dąné dosşayóló kisipa sónpóló erapó. Aita Talené ala eró taruraalu, ama asère foné matere keteké dą tuqmó boleteiné take dąpaae wisi ala eraalopóló hajné sukutu beterapó.

⁵ Térapa, hale yó tare alaró ketekétamo matere Kótóné dią Yesu Keriso sya fu betepa, dią fea mo betą kisipatóró muóló betere ala erópóló yae.

⁶ Até iruraalu, dią feané hosaa tuqmó betą kisipatóró muóo, betą fotóró yóo deremó, dą teteróló kaae tare whí Yesu Kerisoné Alima Kótóné doi hale horaalopó.

⁷ Atérapa, Kótóné doi hale horaairaalu, dą teteróló kaae tare whí Kerisoné dią dape su yale kaae, diaaşkélé mepaae no ne hamoma wisiyóló dape sae.

⁸ Ti noatepae yalo i dere fota, kale Juda fake kaarale noumatererapepaae yóló mulale fo mo dokonóturaalu, Kótóné ama ere fo so whjné mopóló diriyóló kisipa yópóló, Yesu Keriso ą Juda fake so whjné kutó diratere whí alée felepó.

⁹ Ti Yesuné ai ere alata, Kótóné atima Juda meire fake so whí kólené sukutu tao salepóló, ama doi

doasi mulópóló erapó. I dere fo kaae asémókélé erapó.

“Atéreteiné ę Juda meire fake tuämó bitu, yalo naao doi doasi mulóo, naao doimó wole fo wisi wisi yoo, du betaalo ai ape.”

10 Ai fo kaae me i ape.

“Juda meire fake so whj-ó, diąkélé ama so whitamo touyóló hajné sukutu betae.”

11 Kale fo kaae me i ape.

“Dią Juda meire fake so whj-ó, i haemó betó mole so whj featamo Talené doi hale sóró hor- atere wole forape du betae.”

12 Ai fo kaae Aisaiánékélé erapó.

“Jesi betemó kaayóló sókó holaaitere whjné i hae kwia feamó betó mole so whj teteróló kaae tawaalopó.

Atépa, Juda meire fake so whj atimapaae take ama wisi ala eraalopóló haj kisipa mutu, ąpaae tué tiki tiróló betaalopó,” erapó.

13 Take dąpaae wisi ala eraalopó du betere Kótópaae diąné tué tiki tiró betepa, ti ama hosaa muni deyóló dua betere alaró hajné sukutere alatamo diąpaae eróló mo şurópóló yae. Atéturaalu, kale Dęi Kepe Wisiné dią fotokoratepa, take nalopaae Kótóné dąpaae wisi ala eratepa kelaalopóló dere haj mo ti fąayóló süturaalu, feleyóló fópóló yae.

PolJuda meire fakepaae Talené fo yó male feletei

14 Yalo norape-ó, dią tuämó wisi ala fąayóo, mo fo bete turó diaaq kisipa yoo, kisipa tikikélé mo fosó fosó yoo ere ala yalo kisiparapó. Térü, diąsisi

keteké bulóturaalu, ma fo u du, i du dere alakélé mo enérapóló kisipa mutapó.

15 Mepaae doasi bete mole forape diaaq kisipa epatei, mo ti diriyóló tué yaasepóló, ę halaainé diapaae momó ai aşeyale ape. Ti noatepa meipó. Ę Juda meire fake so whị kuamó, Yesu Kerisoné kutó diratere whị bitu, ama fo wisi yó maté kwęyópóló ai kutó Kótóné hamokoróló ępaae hale melóló ę sóró beteralepó.

16 Até ereteita, mo so whjmó Talepaae momaratere whjrapené kəlaa wisi wópóló simó sukylaa dalótú dere kaae, Kótóné kale fo wisi Juda meire fake so whjpaae yalo erótú beterapó. Aita hale mei, ai fo wisi wosóló sya fupa, ti Dęi Kepe Wisiné atima wisiróló kae beteratere ala Kótóné kilitu, ita hale matere qla wisipó yópóló kisipa mutu, du beterapó.

17 Ę Yesu Keriso tuämó bitu, Kótóné ama so whjpaae i erótú betere mo bete mole kutópóló dukiróló hale horótú beterapó.

18 Mepaae yalo initere ala diapaae yaalomeitei, Juda meire fake so whị Kótóné fo aqmó sukóló beterópóló, teteróló kaae tare whị Kerisoné ę fotokoratepa, yalo foró yale alatamo diapaae i dere ape.

19 Kale Dęi Kepe Wisiné ę fotokoratepa, kae kae kelemei alaró doasi sira yaaire alatamo eróturaalu, Jerusalem bemó kaae sóró yó maté fóló, Ilirkum hae kwiamó sókó felepó. Téturaalu, Kerisoné fo wisinaale mo turó yó maté kwęyalepó.

20 Mo take yalo enée yóló muté wale kisipa i ape. So whị teteróló kaae tare whị Keriso tué inire be huluapaae kale fo wisi yó maté kwęyaaai yalepó.

Atéyaleteita, hale mei, me whiné diyale kutó kwia kemeróló ditu dere kaae, yaaire hótepa yalepó.

²¹ I dere fo kaae asémókélé erapó.

“Ata etei kaae whipóló mené yó matepa kilini yale so whinétei ą koloo,
etei kaae whipóló depa woseni yale so whiné ama fo wosóló ą kisipa yóo yaalo ai ape.”

²² Ḧ taketitei dią beterepaae waai yalemó, ai alara-pené bi bi duraalu wénipó.

Pol Rom-paae faai tale yaletei

²³⁻²⁴ Tépatei, i hae kwiamó t̄ mole be hulua dok̄ fea Talené fo yó maté kwęyóló sureteiné mió me kutó diyaaire t̄ munipa, ba fo dok̄ fea yalo dią kele wonée du betalepó. Téyaletei, mió me kutó diyaaire t̄ munipa, Spen hae kwiapaae faai wouraalu, dią keleté waai kisipa mutapó. Ti ę dią beterepaae sókó wóló, mepaae be d̄ diatamo ekei yóló beteró, nalo ę faaire tikipaae fupa, mepaae yayare əlarape diqne tao saasepóló dapó.

²⁵ Até yaai waairaalu, mió Jerusalem bemó Kótóné kae beteró betere so whipi tao sene fulapó.

²⁶ Ti noatepae, Jerusalem bemó Kótóné kae beteró betere so whi kuamó, mepaae yolealere so whi hale tao suraalu, Masedonia hae kwiaró Akaia hae kwiatamomó Kótóné ama kaae beteró betere so whi atima kisipanétei h̄ekesetamo *moni* deräleta yalepó.

²⁷ Atéró atima wisi kisipatamo deräleta yale *monita*, take folosóró Juda fakené atimapaae erale wisi ala kwia mulapó. Ti ai kwiata, folosóró Juda fakené Juda meire fake so whi atimané kepe tuapaae Talené wisi ala eralepó. Atéyale alamó,

Juda fakepaae momó tokó móituraalu, atimamo tao sóró yayare qla matepa, mo wisirapó.

²⁸ Aita, ępaae diyae yale kutó ereteiné atima hajtamo ai *moni* sere ala kolóló, ę Spen hae kwia-paae faai wouraalu dią keleté waalopó. Ti ai *monita*, folosóró doteyale *aposel* whırapené ditere kutómó oleyale du ai ape.

²⁹ Ę dią beterepaae wale sujamó, so whı teteróló kaae tare whı Kerisoné eratere wisi ala ę tuamó fayóló mo suratepa, diapaae eraai waalopóló kisipa mutapó.

³⁰ Térapa, no nerape-ó, dą teteróló kaae tare whı Yesu Keriso tuamó betere alaró Dęi Kepe Wisiné matere yaala sókó fole alatamo ę tuamó moleteiné diapaae setere fo dapó. Ti noatepae, yało yaaire ala yaqsóró sek̄ei alané sesétu beterapa, diąkélé ętamó ai sek̄e tuamó bitu, Kótóné ę tao sópóló momatu betae.

³¹⁻³² Ti ęmó momaraitere ala i ape. Judia fake Kótóné fo woseni hale betó mole whırapené ę daqsóró momaróo, Jerusalem bemó kae beteró betere so whı tao sóró melaaire *moni* atima wisi tuétamo sópóló momaróo du betae. Téturaalu, Kótóné ama kisipané ętamó dią beterepaae wópóló depa, ti wóló, dą fea ekei yóló s̄a wisi nóló beterópóló, momatu betae.

³³ Térapa, hosaa muni deyóló mo dua betere ala mótu betere Kótó dią featamo beterópóló yae. Mo kée. Téyópóló yae!

16

Pol-né ama fulumu whırapepaae kóleó yale fo

1-2 Kenkria be huluamó betó mole Keriso so whjné kutó diratere so dñané ne Fibi-ta, mo so wisipó. Atérapa, Kótóné kae beteró betere so whjné mepaae so whj mo wisiyóló dape su dere kaae yóló, ąkélé Tale tuämó betere sopa, mo wisiyóló dape sae yóló i dere ape. Atéturaalu, a me ala ó me ąlakó yaya depa, ti diaaq ą tao sae. Ti noatepae, ąta so whj fea tao suraalu, ękélé mo wisiyóló tao su betere sopó.

3 Yesu Kerisoné doimó etamo betämó kutó diratere so Pirisilaró oma Akuilatamopaae koleó yae.

4 Ti atimaamo mené dęlepatei witere ala ini, halaainé ę tao su betalepó. Atéteremó, yälokélé mepaae Juda meire fake Keriso so whjnékélé, atimaamoné yale alamó Talepaae mo kée du beterapó.

5 Atimaamoné bemó touräleta du betere Keriso so whipaaekélé koleó yae. Yalo hosaa mole no Epainetus-paaekélé koleó yae. Ti ąta, Esia hae kwiamó betó mole so whj Yesu Kerisoné doimó Keriso betaaipa, folosóró ąpi Keriso betale whjpó.

6 Dią tao saai kisipa mutu, depe tukó wei kutó diale so Mariapaae koleó yae.

7 Ę fake whj ę yale kaae, *dipula* beterale seké Adronikus-ró ama soma Junias-tamopaae koleó yae. Ti atimaamota, ę Yesu Keriso tuämó betaaipa folosóró Keriso bitu, kale *aposel* whjrape betere tuämó mo doasi doi mole soró whjtamopó.

8 Tale tuämó bitu, yalo mo hosaa mole no Ampliatus-paae koleó yae.

9 Dä Yesu Keriso tuämó bituraalu, betä kutó ditere whị Urabanus-ró yalо mo hosaa mole no Stakis-tamopaae koleó yae.

10 Yesu Keriso tuämó betepa, kääe kolóló whị wisipó du betale seké Apelesipaae koleó yae. Aristobulus-né be whị so whípaaekélé koleó yae.

11 Yalo fake whị Herodion-paae koleó yae. Narsisus-né bemó betó mole mepaae Tale tuämó betere so whípaae maaté koleó yae.

12 Tale tuämó bitu, mo depe tukó wei kutó ditu betale so tamo Tipaenaró Triposa-tamopaae koleó yae. Me yalо mo hosaa mole ne Tale tuämó bitu, mo doasi depe tukó wei kutó ditu betale so Persis-paaekélé koleó yae.

13 Tale tuämó betepa, sókó söró kae beró betere whị Rufus-ró hamatamopaae koleó yae. Ti ama hamata, yalо hae kaae bitu, ę tao su betale sopó.

14 Asinkritus, Flekon, Hermes, Patrobas, Hermas-sépi, atimatamo betó mole mepaae norapepaaekélé koleó yae.

15 Filolokus, Julia, Nereus-ró ama nemata-mokélé, Olimpas-kélé, atimatamo betere Talené kae beteró betere so whị feapaaekélé koleó yae.

16 Kótóné ama kae beteró betere so whị bitu, koleó yóló apuóló, diäsisitei kóló u tukó nuku, i tukó nuku du betae. I bemó betó mole Keriso fake so whjnékélé diä feapaae koleó i dere ape.

17 No nerape-ó, diäpaae yó male mo bete mole fo wisi mupatei, mepaae kae kae hóko fo yó matere whirapené diä betämó beteretei tekeróló, diaaq du betere wisi ala taaróló, diä dée nalaqsóró, tika

kae bitu, ai wh̄irape mo hotowaró kaae tawae.

18 Ti noatepae, atei ala du betere wh̄irapeta, dą teteróló kaae tare wh̄i Yesu Kerisoné kutó diréni, atimané yaaire ala maaté ekeleyóló du beterapó. Atéru, mo bete mole fo diriyóló tuénire so wh̄i dilikóló hale mulóturaalu, mo felei foró dukiratere fotamo du betere wh̄irapené dią kópaae falaqsóró wisiyóló kaae tawae.

19 Dią fea Kótóné fo wosóló aqmó sukóló betó mulapó dere fo, i bemó betó mole so wh̄i feané wosalepó. Dią ai ala erapóló deté fole fo yalo wose-turaalu, ę mo doa hajné sukutu beterapó. Térapa, dowi ala mulapóló, só derané inire so wh̄i bitu, wisi ala betə yaai, kisipa fosó fosóre so wh̄itóró betae.

20 Mo hosaa muni deyóló dua betere ala mótu betere Kótóné Satan teteróló, diaaq hó aqmó beteratere ala mo felekemó yaai dapó. Dą teteróló kaae tare wh̄i Yesu Kerisoné hamokoróló hale tao sere ala dią tuapaae eropóló yae.

21 Etamo betə kutó ditere wh̄i Timotinékélé, yalo be wh̄i Lusias, Jeson, Sosipata, atimanékélé diapaae koleó dapó.

22 I fo aserale wh̄i ę Tertius dą teteróló kaae tare Tale tuamó bitu, yalo diapaae koleó dapó.

23 Ekélé, mepaae imó betó mole Keriso so wh̄ikélé, dą fea touróló ąla nukua dere be tale Kaius-né diapaae koleó dapó. I doasi be huluamó moni teteróló kaae tare wh̄i Erastus-ró dąné no Kuartus-tamoné diapaae koleó dapó.

25 Yesu Kerisoné yale ala i ape yóló, mió yalo yó mótu betere fo wisi diaaq wosetu betepa, Tal-ené ama ai fonétei dią diriyóló beteropóló, fotokó

súmó bulalérapó. Atére alamó ama doi doasi muópóló yae.

26 Ai ala wisita, mo take bitiré wale whírapené kilini, kinóló moletei mo ti betó tare Kótóné ama fo eratere kóló whírapepaae i fo asé yae depa asé ipakalepó. Aita hale meipó. So whí feané i fo dosayóló kisipa duraalu, kinóló muale ala i haemó betó mole so whí feané Yesu Kerisopaae tué tiki tiróló ą aqmó bitu, ama ala eraté fu beterópóló hakearó beterapó.

27 Atére Kótó betä fea ala fosó fosóre bete tale beterapa, ama doasi doi hale muó tanópóló, dä Yesu Keriso tuqmó bitu, hale sóró horótú betaē. Mo kée, téyópóló yae!

**Yesu Kerisoné So Whi Tao Sere Kisi Fo Wisi
The New Testament in the Falopa Language of Papua
New Guinea**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Falopa)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-10-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0102a9df-173c-5a64-b766-14ab67a86105